

NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM
2021. JÚNIUS

b ONUM PUBLICUM

Kreatív Tanulás
Program
az NKE-n

Ludovika
és a sport

ZÖLD CAMPUS

BESZÉLGETÉS FINTA ZITA
CAMPUS-FŐIGAZGATÓVAL

NKE HÍREK

Mi történt ezen a héten
a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen?

NKE Hírek minden pénteken 18 órától
a Ludovika TV műsorán.

 nkeuni uni.nke uni.nke

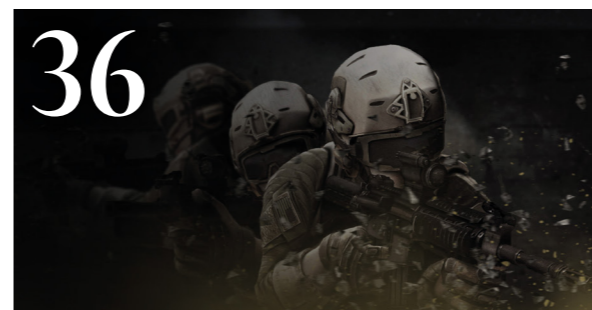
LUDOVIKATV

24

Magyarország 2020 – tanulmánykötet
hazánk elmúlt tíz évéről

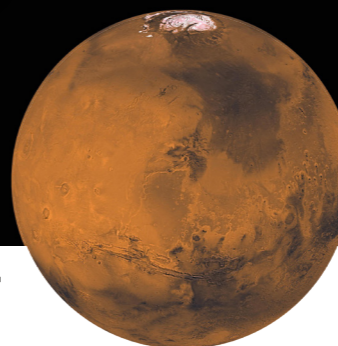
36

„Játékos” toborzás

49

Nemzetközi verseny
a Mars meghódításáért

MIT HOZ A JÖVŐ?

Sokak szerint nem szabad sem a múltba (vissza)nézni, sem a jövőbe (előre)tekinteni, hanem a jelen pillanatot kell megragadni és abban élni. Nem vitatva ezen megállapítás létjogosultságát sem, meg kell jegyezni, hogy intézményünk mint a Ludovika hagyományainak ápolója nem hagyhatja figyelmen kívül a múltban szerzett tapasztalatokat, és kutatóhelyként a jövőbe is kell néznie. Mert az bizony számos izgalmat rejt, kezdve a digitalizációtól a világűr kutatásáig. Utóbbi esetében egy új korszak hajnalán vagyunk, hiszen belátható távolságba került a Mars felfedezése, akár annak „meghódítása” is. A *Bonum Publicum* júniusi számának egyik írása éppen ezt a folyamatot próbálja bemutatni, az NKE Világűr Társadalomtudományi Kutatóműhely szakértői segítségével. Ha a világűrből szűkebb környezetünkbe, egyetemi közösségünkhöz érkezünk vissza, akkor is van ok a bizakodásra a jövőt illetően, hiszen a következő években tovább bővülnek campusaink modern létesítményekkel és eszközökkel. A tervekről Finta Zita, az új campus-főigazgató számol be olvasóinknak, akik a Kreatív Tanulás Program és a Biztonsági Technológiák Nemzeti Laboratóriumának működéséről is többet megtudhatnak júniusi lapszámunkból. A múlt-jelen-jövő dimenziók hármásának tapasztalatait saját személyes sorsunk alakulásából is érezhetjük, közvetlenül is. Az intézményben töltött, szakmailag és emberileg is nagyon hasznos, mondhatni élményekkel teli 7,5 év után új kihívás elé nézek, amely a Ludovikához hasonlóan jó perspektívát ad a jövőre nézve. Köszönöm az egyetemi közösségnek a közös munkát, olvasóinknak a bizalmat, kollégáimnak pedig ezúttal is kívánok minden szépet és jót a folytatásra. A viszontlátásra, *Bonum Publicum!*

Szőör Ádám
főszerkesztő

TARTALOM 2021. JÚNIUS

02	MOZAIK	24	MAGYARORSZÁG 2020 — TANULMÁNYKÖTET HAZÁNK ELMÚLT 10 ÉVÉRŐL	40	HELYREÁLLÍTÁSI ALAP: MIRE ÉS MENNYI JUT HAZÁNKNAK?
06	ZÖLD CAMPUS — BESZÉLGETÉS FINTA ZITA CAMPUS-FŐIGAZGATÓVAL	28	EURÓPA TANÁCS-ELNÖKSÉG: MAGYAR PRIORITÁSOK	43	IRÁNI ATOMALKU: VAN FÉNY AZ ALAGÚT VÉGÉN
11	V4: NEM HÍD, HANEM HÍDFŐ!	30	TANULÁS KREATÍVAN	46	MEGÚJULÓ ENERGIÁK: LASSÚ NÖVEKEDÉS
14	A BIZTONSÁGI TECHNOLÓGIÁKAT KUTATJÁK	32	HAJLÉK NÉLKÜL, REMÉNY NÉLKÜL?	49	NEMZETKÖZI VERSENY A MARS MEGHÓDÍTÁSÁÉRT
16	A 21. SZÁZAD A PLATFORMOK KORA	34	ÚJ SZAK A KATASZTRÓFAVÉDELMI KÉPZÉSBEN	52	SPORTÉLET A LUDOVIKÁN
18	INNOVÁCIÓ, RACIONALITÁS ÉS PROFESSZIONALIZMUS	36	„JÁTÉKOS” TOBORZÁS	55	ÉGHAJLAT-TÖRTÉNELEM
20	VILÁGI ÉS EGYHÁZI MISSZIÓBAN	38	VÉGEZTEK AZ ELSŐ MAGYAR „ÚRKATONÁK”	56	A FENNTARTHATÓ HALÁSZAT ARCAI
22	A SZENNYVÍZKEZELÉS RÉGEN ÉS MOST				

KÁRPÁTOK KAPURÉGIÓ

„Tavaly mintegy tízezer vasúti járat közlekedett Kína és Európa között, ezzel az ázsiai ország lett az öreg kontinens legnagyobb kereskedelmi partnere, és ez volt az első év, amikor Kína lekörözte az Egyesült Államokat ebben a tekintetben” – hangzott el a Gazdaság és Versenyképesség Kutatóintézet online rendezvényén. Az áruforgalom fogadásának és továbbításának kiváló terepe lehet a Kárpát-medence, amely kapurégió szerepet tölthet be, ennek vizsgálatára indult kutatás az NKE Eötvös József Kutatóközpontban (EJKK). „Az EJKK olyan kutatások támogatására jött létre, mint amilyen a Kárpát-medence kapurégió” – mondta a nemrégiben indult projekt első nyilvános rendezvényén Török Bernát. A központ igazgatója megnyitójában kifejtette: a kutatási program egyrészt tartalmilag illik bele az EJKK portfóliójába, de a 21. század stratégiai kérdéseinek vizsgálati körébe is, amely szintén a fő profiljuk.

ÁLLAMÉPÍTÉS

ELMÉLETBEN ÉS GYAKORLATBAN

Az államépítés mikéntjéről vitáztak a Külügyi Klub online eseményén, amelyen a szakértők hangsúlyozták: a Szovjetunió szétesése az önálló állammá szerveződés békés útja, szemben Jugoszlávia felbomlásával, amelyet háborús konfliktusok követtek. Vizi Balázs, a Diplomataképző Program képzési igazgatója elmondta, hogy bár az államépítés napjainkban vált látványosan nemzetközi kérdéssé, de az államiság, a működőképes állam problémájának gyökerei messzire nyúlnak vissza a történelemben. Halász Iván, az ÁNTK Alkotmányjogi és Összehasonlító Közjogi Tanszék vezetője az államépítés elméleti hátterét és történelmét ismertetve bemutatta, hogy egy új állam létrejöhet infrastrukturális felépítés során vagy egy meglévő állam új identitással történő felruházásával is. A szakember kiemelte, hogy a ma ismert modern államokról a vesztfáliai békét követően beszélhetünk, azonban a 20. és a 21. század fordulóján is több békés és konfliktusokkal terhelt államszerveződést figyelhetünk meg.

REKTORI INTÉZKEDÉS A VIZSGÁZTATÁSRÓL

„A javuló járványügyi helyzet miatt a 2020/2021. tanév II. félév vizsgaidőszakában a záróvizsgákat és a szakdolgozatvédelemet személyes jelenléti formában szervezi meg az intézmény” – olvasható Koltay András rektor körlevelében. Az intézkedés szerint a személyes jelenléttel igénylő gyakorlati foglalkozások lebonyolításáról rektori felhatalmazás alapján a karok saját hatáskörben dönthetnek. A szorgalmi időszakból hátralévő rövid időre tekintettel az oktatás továbbra is digitális formában folytatódik a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen, ahol a záróvizsgák és a szakdolgozatvédelem kivételével a távolléti vizsgáztatási szabályok maradnak érvényben.

ALKOTMÁNY ÉS TÖRVÉNY – ÁLLAM ÉS VALLÁS

Milyen szerepe van a vallásnak a politika alakításában? – erre a kérdésre keresték a választ különböző aspektusokból a Nemzeti Közszolgálati Egyetem és az Avicenna Közép-Kelet Kutatások Intézete közös online eseményén. „A nyugati demokratikus rendszerekben az egyház és az állam szétválasztása alkotmányos alaptétel, ugyanakkor van közöttük együttműködés az élet számos területén” – mondta el köszöntőjében Smuk Péter. Az NKE ÁNTK dékánja szerint az természetes dolog, hogy az egyháznak van álláspontjuk a társadalmi-közéleti kérdésekben is.

JAPÁN NAGYKÖVET AZ NKE-N

Őexc. Masato Otakával, Japán rendkívüli és meghatalmazott budapesti nagykövetével folytatott megbeszélést Koltay András, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem rektora és Koller Boglárka nemzetközi rektorhelyettes. A május végi eseményen szó volt egy magyar-japán felsőoktatási együttműködés lehetőségéről is. A rektori látogatást követően Koller Boglárka vezetésével Breuer Klára nemzetközi igazgató, Zachar Péter, az Államtudományi és Nemzetközi Kar dékánhelyettese és Bartók András, az ÁNTK Nemzetközi Kapcsolatok és Diplomáciai Tanszék tanársegédje egyeztettek Otaka nagykövettel és Maeda Momokóval, a Japán Nagykövetség munkatársával az idén őszre tervezett háromnapos, A Bridge over Eurasia – Diplomatic, Economic and Security Cooperation between Japan Central Europe című nemzetközi konferencia részleteiről.

A NEMZETI ÖSSZETARTOZÁS NAPJA

Június 4-e, a trianoni békeszerződés évfordulója 2010 óta a nemzeti összetartozás napja. Erre emlékezve a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Ludovika Egyetemi Kiadó gondozásában megjelent a Trianon és a családom című esszéket, valamint egy tanulmánykötet, amelyben negyven szerző különböző aspektusokból elemzi a több mint száz évvel ezelőtti eseményeket és azok hatásait. A Barna Attila és Pál Gábor egyetemi docensek által szerkesztett esszéketben tizenegy írásmű és az emlékhelyeket, határokat, határátkelőket, valamint az összetartozást és a szétszakadást megragadó tizenkét kép lenyomata található, amelyek az alkotók személyes viszonyulását fejezik ki a több mint száz évvel ezelőtti eseményekkel kapcsolatban. A Barna Attila szerkesztésében megjelent tanulmánykötetben az NKE oktatói, kutatói, valamint külsős szakértők saját szakterületükön elemezték Trianon közvetlen és hosszú távú hatásait.

DIGITALIZÁLÓDÓ KÖZIGAZGATÁSI SZOLGÁLTATÁSOK

„Jelentősen nőtt a fiatalok körében az online ügyintézés a közigazgatásban, az ügyfelek többek között rövidebb várakozási időt, az ügyintézéshez szükséges dokumentumok számának csökkentését szeretnék” – mutatta ki az NKE Innovációs és Technológiai Iroda kutatássorozata. Az eredményeket és a további terveket online konferencián ismertették, a fókuszban a digitalizáció és annak nyertesei, az ügyfelek álltak. „A Nemzeti Közszolgálati Egyetemen már 5-6 éve zajlanak azok a kutatások, amelyek a közigazgatás fejlesztésének gyakorlati oldalát járják körbe, és adnak képet arról, milyen irányba halad ez a munka” – fogalmazott megnyitójában Kis Norbert. Az NKE fejlesztési rektorhelyettese szolt arról is, hogy a közigazgatásban három hónapos „silentium” után újraindult a jelenléti munkavégzés, és bár a rendszerváltoztatás óta nem volt ilyen, a közigazgatás mégis működni tudott ebben az időszakban is. „Mindez »előrehaladott digitalizáció« nélkül nem valósulhatott volna meg” – szögezte le Kis Norbert, aki szerint a konferencia témáját adó mérések és vizsgálatok most igazán időszerűek.

VILÁGBAJNOKI BRONZÉRMES GULYÁS MICHELLE!

Már biztosan olimpiai résztvevő Gulyás Michelle öttusázó, miután bronzérmes szerzett a hétvégi kairói világbajnokságon. A Nemzeti Közszolgálati Egyetem hallgatója egy ezüstérmes is hazahozhatott a viadalról: a Gulyás Michelle, Alekszejev Tamara és Guzi Blanka alkotta magyar női csapat ugyanis a második helyet szerezte meg. A Rendészettudományi Kar bűnüldözési szakirányos hallgatója az elmúlt hónapokban sorra gyűjtötte be az érmeiket és a jobbnál jobb eredményeket: győzelem a Peridot magyar nyílt fedett pályás öttusa versenyen, felnőtt világkupa-cím Szófiából, világkupa-döntős-bronzérem a székesfehérvári viadalon. A kairói világbajnokságon pedig a dobogó harmadik fokára állhatott fel, ami biztos olimpiai résztvételt is jelent számára.

INNOVATÍV OKTATÁS AZ ÁLDÓZATOK SEGÍTŐINEK AZ NKE-N

A hallgatók igazságügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos gyakorlati ismereteinek bővítését segíti az a megállapodás, amelyet az Igazságügyi Minisztérium (IM) és a Nemzeti Közszolgálati Egyetem (NKE) kötött. Az erről szóló dokumentumot Varga Judit miniszter és Koltay András rektor írták alá a Ludovika Főépületben. Áldozatsegítés, pártfogó felügyelői tevékenység, jogi segítségnyújtás, természetes személyek adósságrendezése – a megállapodásnak köszönhetően ezeken a területeken bővíthetnek a hallgatók gyakorlati ismeretei. Az aláíráson Varga Judit igazságügyi miniszter arról beszélt: a megállapodást „az áldozatsegítési rendszer hatékonyabbá tétele érdekében” kötötték. „A megállapodás olyan innovatív oktatási módszertant kínál, amely »organikusan illeszkedik az oktatásba« és azon törekvésekbe, amelyek eredményeként az NKE-n az elmúlt években elindulhatott a képzés módszereinek és módszertanának megújítása” – mondta Koltay András, az NKE rektora.

KONFERENCIA AZ EURÓPAI INTEGRÁCIÓRÓL ÉS DEMOKRÁCIÁRÓL

„Közösségek közössége” – fogalmazott Navracsics Tibor korábbi uniós biztos az NKE Európa Stratégia Kutatóintézet (EUSTRAT) konferenciáján, amelyet a Konferencia Európa Jövőjéről uniós program keretében rendeztek meg. Az eseményen a demokrácia és az integráció Európai Unióban való megjelenéséről tanácskoztak a résztvevők, akik a többi között szóltak a koronavírus-járvány okozta gazdasági válság utóhatásairól, a tagállamok szoros kooperációjának jelentőségéről, valamint az emberi jogok és a jogállamiság fontosságáról is. Az Európai Bizottság alelnöke, Dubravka Šuica arról beszélt, hogy az Európai Unión belüli politika megváltozott, már nemcsak a politikusok, hanem a tagállamok állampolgárai is formálják a jövőt, s ez kulcsfontosságú a demokrácia megőrzéséhez.

HŐSEINKRE EMLÉKEZTÜNK

A feladatellátás során hősi halált halt katonákra emlékeztek a magyar hősök emlékűnepe alkalmából az NKE Hadtudományi és Honvédtisztképző Karán. A Hungária körüti campuson tartott megemlékezésen a Békefenntartók emlékművénel koszorút és mécseszt helyeztek el Pohl Árpád dandártábornok, a Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar dékánja, Boldizsár Gábor ezredes, a Honvédelmi Minisztérium Oktatási, Tudományszervező és Kulturális Főosztály vezetője, Jobbágy Zoltán ezredes, nemzetközi dékánhelyettes és Papp Tibor ezredes, a HHK Dékáni Hivatal vezetője. A kar vezetői – köztük Krajnc Zoltán ezredes, tudományos dékánhelyettes és Szászi Gábor ezredes, oktatási dékánhelyettes – megkoszorúzták a Ludovika Campuson található Tiszti hősi emlékművet is, amely a két világháborúban hősi halált halt magyar tisztek emlékére készült. A rendszerváltoztatás után a 2001. évi LXIII. törvény rendelkezett arról, hogy május utolsó vasárnapja a hősök emlékűnepe legyen.

Zöldampus

Beszélgetés Finta Zita campus-főigazgatóval

Jelentős infrastrukturális változások előtt állnak a Nemzeti Közszolgálati Egyetem campusai. Ezek koordinálását az intézmény Campus Igazgatósága végzi, amelynek élén nemrégiben változás történt. A szervezet új vezetőjével, Finta Zita főigazgatóval beszélgetünk múltról, jelenről és jövőről.

- **Úgy tudom, hogy Kecskemétről származik, és az NKE előtt az ottani egyetemnek volt a kancellárja. Mi vonzotta a Ludovikára?**

Igen, kecskeméti vagyok, ott is élek, rendszerint onnan járok be dolgozni az NKE-re. A Szegedi Tudományegyetemen végeztem közgazdászként, korábban a kecskeméti önkormányzatnál dolgoztam, majd a Neumann János Egyetemen, ahol a kancellári munkakört láttam el. Előző munkatapasztalataim államigazgatási jellegűek, ezt szeretném tovább bővíteni, emellett a felsőoktatásban szerzett tapasztalataimat szeretném kamatoztatni a Ludovikán is.

- **Tavaly februárban csatlakozott az NKE egyetemi közösségéhez, amelynek doktoranduszként is a tagja.**

Az emberben bizonyos időközönként természetszerűleg előjön a váltás gondolata a szakmai pályáján. Ez következett be nálam is a tavalyi évben, amelynek egy családi vonatkozása, mondhatni motivációja is volt, hiszen mindkét gyerekem már Budapesten jár egyetemre. Ami szakmailag idevonzott,

az az intézmény széles oktatási portfóliója, különösen az Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar képzései. Ahogy korábban is említettem, sok-sok évet dolgoztam az államháztartáson belül, költségvetési szerveknél, és szakmai-tudományos értelemben is ebbe az irányba indultam el, itt pedig lehetőséget látok további fejlődésre. Jelenleg az Államtudományi Doktori Iskola doktorandusza vagyok, a már korábban megszerzett gyakorlati tapasztalataim mellé most egy nagyon erős elméleti háttérrel is kapok a Ludovikán. Ebből adódóan szeretnék a későbbiekben oktatási feladatokat is vállalni az intézményben.

- **Az előző percekben főleg elméletéről beszéltünk, de amit campus-főigazgatóként kell csinálnia, az teljes egészében gyakorlati tevékenység.**

Ez a korábbi kancellári feladatomhoz hasonlóan egy funkcionális munkakör, és teljesen gyakorlati alapokon nyugszik. Úgy érzem, hogy a korábbi önkormányzati és felsőoktatási tapasztalataimat jól tudom kamatoztatni ebben a pozícióban, de természetesen teljesen új kihívásokkal is találkozok, itt olyan feladatokra gondolok, mint például a kormányzati beruházások, amelyek újabb kihívásokat jelentenek. Egy méreteiben sokkal nagyobb intézményről van szó, mint a kecskeméti, így bizonyos feladatok összetettebbek is.

- **Mik most a Campus Igazgatóság leginkább aktuális feladatai?**

A kormányzati beruházások koordinálása, megvalósítása jelenti most a legnagyobb kihívást. Emellett jelentős feladat az egész intézmény üzemeltetésének megszervezése, lebonyolítása, amelyben az egyetemi gazdasági társaságnak kiemelt szerepe van. Fontos és szép feladat az egyetemi sportélethez kapcsolódó infrastruktúra biztosítása, amellyel a hallgatók

Hamarosan visszatér a sportélet a Ludovika Campusra

egyetemi életét jelentősen színesíthetjük. A vagyonhasznosítás pedig nagyon fontos bevételi forrást jelent az egyetemnek, hiszen az alapfeladatok ellátása mellett lehetőségünk van olyan eseményeknek, konferenciáknak, rendezvényeknek helyszínt biztosítani, amelyek az egyetem számára is számos előnyt jelentenek.

● **Ha már a sportról beszélünk, akkor felmerül a kérdés: mikor és hogyan térhet vissza az igazi sportélet a Ludovikára?** Reméljük, hogy ez minél hamarabb bekövetkezik már, de az most is látszik, hogy az elmúlt időszakban a pandémia ellenére is egyre komolyabb lendületet vett az egyetemi sportélet, például a vívósport. De erős sportág az intézményben a kosárlabda is, reméljük, hamarosan egyre több néző előtt tudunk mérkőzéseket lebonyolítani, mint ahogy a Magyar Egyetemi-Főiskolai Sportszövetség által tervezett

sportesemények közül is minél többet a Ludovika Campuson rendezhetünk majd meg.

● **A Ludovika Campus infrastrukturális fejlesztése az egyetem indulása óta meghatározó jelentőségű feladat, ugyanakkor a tervezett kormányzati beruházások már több egyetemi campust is érintenek. Hogyan áll ezek tervezése?** Az ma már biztosan kijelenthető, hogy a honvédtisztképzés marad a Hungária körúti campuson, ahol nagyon jelentős fejlesztés várható a következő években. A katasztrófavédelmi képzés ugyanakkor a Ludovika Campusra költözik, ahol több épületünk is megújul, például a Tóparti Épület és a vívóteremnek helyt adó egykori Bárka Színház épülete is. Emellett jelentős fejlesztés várható a bajai campuson is, amelynek keretében az oktatáshoz és kutatáshoz szükséges eszközök beszerzése és infrastrukturális fejlesztés is történik

a következő években. Jelentősen bővül a laboratóriumi eszközpark, és megújul az Érsekcsanád Geodéziai Mérőtelep, valamint a Magyaregregyi Lászlóffy Woldemár Hidrometriai Mérőtelep is. A bajai campuson sportálya épül, és egy hallgatói teret is kialakítanak.

● **Ha jól tudom, egy újszerű tervezési módszert is bevetnek majd az előkészítő szakaszban.**

Jelenleg tanulmányozzuk a BIM (Building Information Modeling) tervezési módszertant, amely alapvetően a tervezés szakaszában virtuálisan már felépíti az épületet, ezzel olyan információkat állít elő, amelyek a további beruházási szakaszokban jelentenek könnyebbséget. A térbeli elhelyezkedés nyomon követésével a későbbi ütközések előre kiszűrhetők. A BIM módszertan az épületüzemeltetés későbbi feladatához is olyan adatokat képes megadni, amelyek eleve egy integrált rendszert jelentenek, amely hasznos lesz a létesítményüzemeltetésnél is. A beruházások költségvetése is sokkal nagyobb pontossággal tervezhető meg ezzel a módszerrel, amely már meglévő épület üzemeltetésében is használható. Ugyanakkor az is igaz, hogy a meglévő épületek esetében az adatfelmérés már nehezebben elvégezhető, és léteznek olyan adatok, amelyeket utólag már nem lehet teljes pontossággal felmérni. Természetesen az ezzel a módszerrel előállított épületek üzemeltetési szakaszában is egy újfajta felkészültséget igényel a kollégáktól ez a módszer, de

mindenképpen növeli a költséghatékonyságot az üzemeltetés területén. A beruházásoknál és az üzemeltetésnél is a másik fontos szempont a környezettudatosság. Szó lehet például napelemes megoldásokról vagy a zöldfelületeken képződött szerves hulladékok komposztálásáról. Nemrég találkoztam a hallgatókkal, akiknek konkrét javaslataik is vannak, például a kollégiumokban a használt étolaj gyűjtésére és kezelésére. Nagyon fontosnak tartom, hogy a hallgatók hangját mi is meghalljuk, és észrevételeiket, javaslataikat beépítsük a fejlesztési és üzemeltetési elképzeléseinkbe.

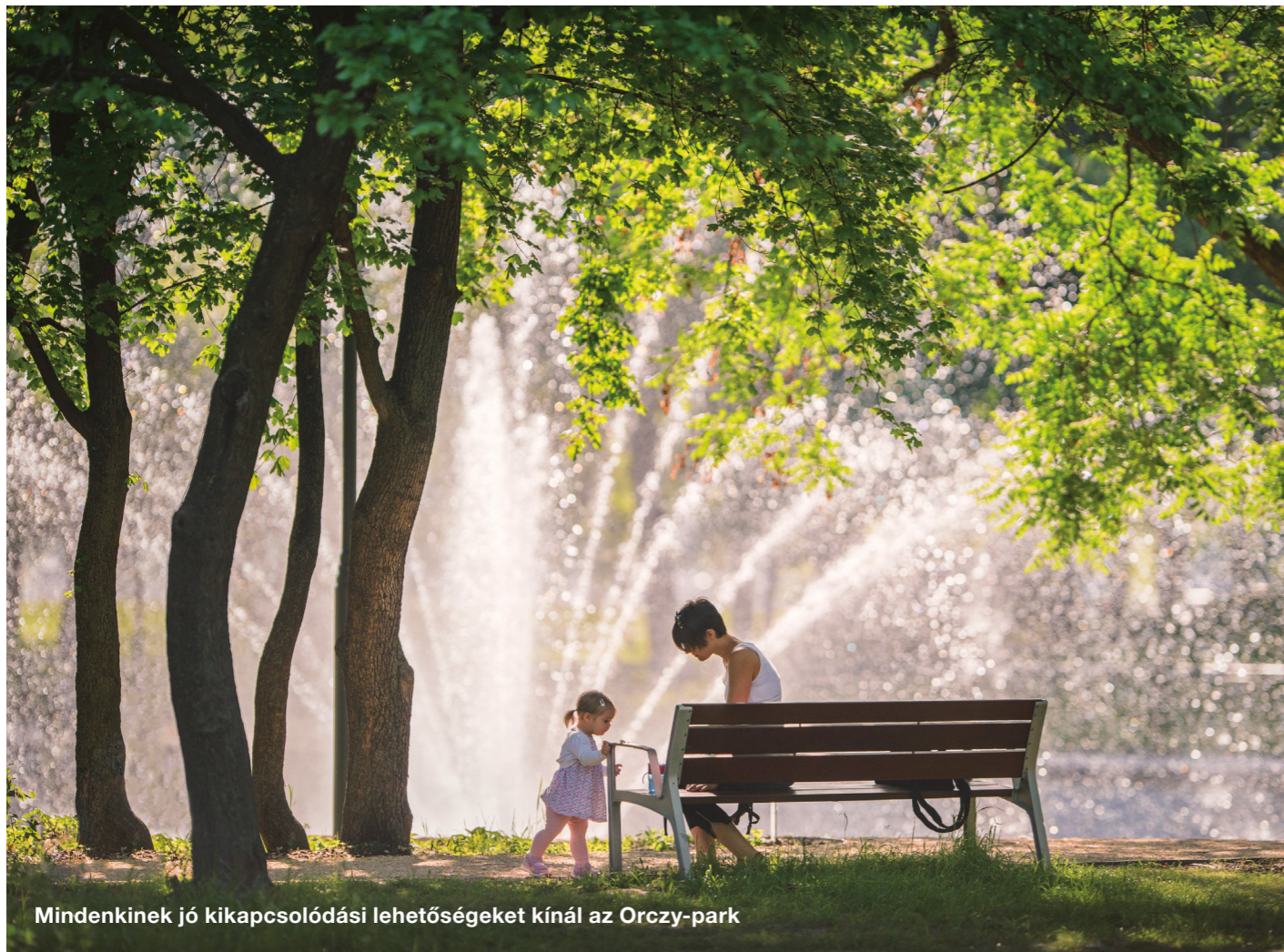
● **A katasztrófavédelmi képzés is új otthont kap a Ludovika Campuson. Ennek folyamata már korábban elindult, mikorra várható konkrét eredmény?**

Mind az oktatás-képzés, mind a kollégiumi ellátás területén egy új, modern otthont tudunk biztosítani a katasztrófavédelmi képzésben részt vevő hallgatók, oktatók számára. A Ludovika Campuson megvalósuló Katasztrófavédelmi Speciális Képzési Központtal olyan magas színvonalú létesítmény jön létre, amely képes lesz biztosítani Magyarország tűzvédelmi, katasztrófavédelmi és iparbiztonságszakember-utánpótlásának képzését és továbbképzését. A központ megvalósításának fontos kritériuma, hogy a beruházásnak illeszkednie kell a Ludovika megújult és már a felsőoktatást is szolgáló szerkezetéhez, működési logikájához. A képzési központban speciális termeket alakítanak ki, létrehoznak

Jelentős fejlesztés várható a bajai campuson

Mindenkinek jó kikapcsolódási lehetőségeket kínál az Orczy-park

egy gyakorlóórsöt, és megépül egy 220 fős kollégium is. Ez a beruházás is valószínűleg több évet vesz majd igénybe, de nyilván korábban elkészül majd, mint a Hungária körúti campus átalakítása.

● A Ludovika Campusnak helyet adó Orczy-kert Budapest egyik legnagyobb és legszebb közparkja. Itt várhatók-e további változások, fejlesztések?

Maga az Orczy-park egyedülálló zöldövezet a környéken, és ez mind az egyetemi polgároknak, mind a környező lakosoknak nagyon jó kikapcsolódási lehetőséget kínál. Egy ilyen park környezetében eltölteni a hallgatói éveket a felvételi előtt állók számára is motiváló lehet, ahogy a sportolási lehetőségek folyamatosan bővülő tárháza is. Reméljük, hogy a pandémia lecsendesedésével és a jó idő eljövételével még többen használják majd a szabadidős sportolási lehetőségeket is. A

kulturális lehetőségek bővítése is fontos, ezért információs táblákkal ellátott új szobrokat is kaphat nemsokára az Orczy-park, ahova reményeink szerint hamarosan visszatérhetnek a korábbi zenei koncertek is.

● Az informatikai fejlesztések milyen formában jelennek meg a jövőben a campus üzemeltetésében?

Arról már beszéltünk, hogy az új épületek tervezését jelentős informatikai háttér segítségével képzeljük el, de a meglévő épületek üzemeltetésénél is szeretnénk jobban támaszkodni a modern információtechnológiára. Egy olyan adatbázist szeretnénk felépíteni, amely lehetőséget ad a sokkal tudatosabb, tervezhetőbb karbantartási munkálatokra. Ez hosszabb távon költséghatékonyabb üzemeltetést is jelenthet majd.

Szöveg: Szőőr Ádám Fotó: Szilágyi Dénes, Vogt Gergely

V4: nem híd, hanem hídfő!

*„Ha vannak is vitáink, Európa nyugati és keleti részét továbbra is sokkal inkább összeköti az évezredek zsidó-keresztény civilizációs kötelék, minthogy elválasztaná egymástól a modernizáció bizonyos jelenségeivel kapcsolatos polémia”
– hangzott el az NKE Stratégiai Tanulmányok Intézete (STI) és a Habsburg Ottó Alapítvány közös rendezvényén.*

Idén februárban ünnepelhettük a visegrádi együttműködés megújításának 30 éves évfordulóját. A három évtized egyik legfontosabb fejleménye a közép-európai országok európai uniós és transzatlanti csatlakozása – erre szövetkeztek az 1991-es visegrádi alapításkor a rendszerváltást megelőző részt vevő államok, így Magyarország is. A V4-es együttműködés számos fordulaton ment keresztül az elmúlt időszakban, például a belső kohéziója is változott. „Az elmúlt néhány évben úgy tűnik, hogy nő a politikai jelentősége az Európai Unión belül, azzal

kapcsolatban ugyanakkor erősen megoszlanak a vélemények, hogy a V4-ek vajon az összeurópai architektúra megerősítésében játszanak-e fontos szerepet, vagy egyeztetett, és jól artikulált álláspontjuk által inkább kerékkötői az uniós együttműködésnek” – fogalmazott köszöntőjében Pröhle Gergely. Az STI igazgatója szerint vannak olyan nyugat-európai hangok, amelyek egyfajta civilizációs szakadékot látnak az egykori vasfüggöny keleti és nyugati oldalán elhelyezkedő országok között, Közép-Kelet-Európában pedig nem ismeretlen az a felfogás, amely

a hanyatló Nyugattal szemben térségünk nemzeteinek haladó szellemiségét, gazdasági fejlődését hangsúlyozza. Az igazgató úgy véli, hogy ha vannak is viták, több minden köti össze a kontinens keleti és nyugati felét, mint ami elválasztja.

„A 30 évvel ezelőtti visegrádi találkozó történelmi pillanat volt, az együttműködés megalakulása nélkül nem kerülhetett volna sor Európa újraegyesítésére sem” – ezt már Szilágyiné Bátorfi Edit, a Visegrádi Alap igazgatója mondta. A számos magyar V4-elnökség felelőseként is tevékenykedő szakember hozzátette, hogy a közép-európai országok uniós csatlakozásának legfőbb célja az volt, hogy ezen nemzetek aktív részesei legyenek az európai jövő alakításának. Az általa vezetett Visegrádi Alap a tagállamok belső kohéziójának erősítésére, egymás kultúrájának, belső világának megismertetésére törekszik, ugyanakkor igyekszik előmozdítani a V4-ek kapcsolódását más uniós tagállamokhoz is. A tudományos műhelyek, civil szervezetek, művészeti csoportok együttműködése segít kialakítani azt a szövetet, amely a politikai szándékokon és a gazdasági érdekeken túl összefűzi a régiót és a kontinenst.

VISEGRÁDI NYILATKOZAT

„A célokban megmutatkozó azonosság, az azok megvalósításához való utak hasonlósága sok területen azonos feladat elé állítja a három szomszédos államot. Erőfeszítéseik – nemzeti sajátosságaikat szem előtt tartva – összehangolása növeli a kívánt eredmények elérésének esélyeit és közelebb hozza céljaik megvalósulását. A három állam együttműködésének intenzív fejlesztéséhez kedvező alapot biztosítanak az ezen országokban végbemenő nagy jelentőségű és hasonló változások, a történelem folyamán kialakult hagyományos kapcsolatrendszerük, kulturális és szellemi örökségük, vallási hagyományaik közös gyökerei” – részlet az 1991-es Visegrádi Nyilatkozatból.

Igor Matovič szlovák miniszterelnök, Charles Michel az Európai Tanács elnöke, Mateusz Morawiecki lengyel, Orbán Viktor magyar és Andrej Babiš cseh miniszterelnök a waweli kastélyban, Krakkóban

Az online konferencia előadói között volt Hubert Védrine, aki a rendszerváltozás idején a francia Mitterrand elnök tanácsadójaként, majd külügyminiszterként tevékenykedett. A szakember elmondta, hogy a franciákat nem igazán érdekli az Európai Unió jövője, így a V4-ek együttműködését sem igazán ismerik. „A franciák saját magukat szeretik középpontba helyezni, így legtöbbször arról sincs információja, hogy mely politikai erők irányítják ma Európát” – fogalmazott Hubert Védrine. A volt külügyminiszter viszont úgy látja, hogy a jövőben komolyabban kell venni az uniónak is az olyan regionális együttműködésekkel, mint például a V4, amelynek komoly szerepe lehet az európai politika alakításában. Utalva a bevándorlással kapcsolatos, az európai eliteket megosztó vitára, kiemelte a civilizációs szempont fontosságát, amelyet Közép-Európában sokkal inkább szem előtt tartanak, mint másutt. A humanitárius szempontok kritikátlan hangsúlyozását szerinte nem szabad összekeverni a menekültjog civilizációs előírásaival, amelynek nagyon is objektív szempontjai vannak. Oroszország és Kína kapcsán hangsúlyozta, hogy mindkettő esetében nagy óvatosságra, differenciált megközelítésre van szükség. A politika nyelvén ez azt jelenti, hogy el kell kerülni a két keleti hatalom túlzott egymásra találását a nyugati, transzatlanti erőkkel szemben. Hasonlóan látja a V4-ek jövőjét Jerzy Buzek volt lengyel miniszterelnök is. Az Európai Parlament korábbi elnöke, jelenlegi parlamenti képviselője szólott arról, hogy a közép-európai államok évszázadok óta rendelkeznek tapasztalatokkal

az integrációról. Erre a lengyel–litván perszonaluniót hozta példaként, amelynek során 1791-ben megszületett az első európai demokratikus alkotmány. A visegrádi országokat több közös tapasztalat is összeköti, ilyen volt a rendszerváltáskor a „menekülés a Kelettől” szándéka, az Európához tartozás megkérdőjelezhetetlen történelmi hagyománya, illetve a szolidaritás eszméje is. Jerzy Buzek szerint a jövőt is nagyban meghatározó gondolat a partikuláris és az univerzális érdekek és értékek közötti egyensúly megtalálása és erősítése. „Az európai közösségben való hit nem nullázza le a nemzetben való hit jelentőségét és értelmét” – tette hozzá a volt kormányfő. Jerzy Buzek felhívta a figyelmet arra, hogy a polgári állam nyitott, együttműködésre készítő alapjait – ami eredetileg fémjelzte a visegrádi országokat – érdemes lenne újból középpontba helyezni. Ezt ő alulról szerveződő, civil társadalmi megoldásokon keresztül látja a leginkább megvalósíthatónak.

„Létezik közép-európai identitás, amely az európai identitás része, alkotóeleme, nem egy önálló, független hovatartozás-tudat” – erről Martonyi János beszélt. Az egykori külügyminiszter szerint a magyaroknak a saját magukról alkotott elképzelése nem mindig fedi teljesen a valóságot, bizonyos történelmi helyzetekben nagyobbak képzeljük magunkat, mint amik vagyunk. Ez azonban nem negatívum, hanem a közép-európai nemzetek fennmaradásának egyik fontos tényezője. Az NKE tiszteletbeli doktora úgy látja: a V4 egy

olyan regionális együttműködés, amely alapvető építőköve az európai integrációnak, és több ehhez hasonlóra lenne szükség Európában. „Közép-Európa és ezen belül Magyarország nem híd, hanem hídfő, ezért stabilnak kell lennie, mert különben ledől a híd” – tette hozzá a volt külügyminiszter.

Szöveg: Szőőr Ádám Fotó: Európai Tanács

ERŐTELEJESBB FELLÉPÉS A V4-TŐL?

„A visegrádi országok látványos megkülönböztetést szenvednek el az Európai Unióban, és ha nem lépnek fel erőteljesebben és közösen, ez a helyzet nem is fog változni” – írta Orbán Viktor miniszterelnök a Szamizdat 7. című írásában. A magyar kormányfő Mikuláš Dzurinda korábbi szlovák miniszterelnök azon felvetésére válaszolt, amely szerint a V4-országoknak arra kell törekedniük, hogy a német–francia tengelyen forgó Európai Uniót német–francia–V4 hárompárti erőközponttá alakítsák. Orbán Viktor írásában kifejtette: a belső piac mai elrendezése azt eredményezi, hogy az európai piac egy francia állampolgár számára a 2016-os adatok szerint évente 1074 euró többletjövedelmet ad, egy németnek 1046 eurót, egy szlováknak 537 eurót, egy magyarnak pedig 408 eurót. A kormányfő szerint, ha a V4-országokba az EU-transzfereken keresztül beáramló pénzt összevetjük a tőlünk kivitt profit- és osztalékjövedelemmel, látható, hogy milyen súlyos veszteségeket szenvedünk el. „Magyarország esetében a különbség 80 százalék, Szlovákia esetében pedig több mint 90 százalék” – írta Orbán Viktor, aki rámutatott arra is, hogy a 2004 óta csatlakozott országok a támogatásnak 5,1 százalékát kapták, miközben lakosságuk az unió több mint 20 százaléka.

A biztonsági technológiákat kutatják

Intézmények, települések és az állam biztonságához is hozzájárul a Biztonsági Technológiák Nemzeti Laboratórium (BTNL), amelynek a Nemzeti Közszolgálati Egyetem ad otthont. A Nemzeti Laboratóriumok Program részeként működő kutatóhely a tervek szerint piacképes termékeket fejleszt majd, ehhez pedig céges partnerekkel is együttműködik az intézmény. A BTNL projekt részleteiről online konferencián számoltak be a szakemberek.

A Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal az Innovációs és Technológiai Minisztérium szakpolitikai támogatásával hirdette meg a Nemzeti Laboratóriumok Programot a kutatási eredmények társadalmi, gazdasági és környezeti hasznosítására. A programban egy adott tématerület hazai szakmai műhelyeit ösztönzik az eddiginél szorosabb együttműködésre, amellyel a jelentős globális problémákra nemzetközi szinten is választ adni képes kompetenciákat fejlesztenek, és megteremtik a hatékony tudástranszfer lehetőségét is. Tavaly 17 laboratórium kialakítása kezdődött meg, a hálózat egyik tagja a Biztonsági Technológiák Nemzeti Laboratórium, amely a hazai biztonsági technológiai fejlesztések komplex tervezési keretének a kialakítását szolgálja. A 2024 végéig tartó, összességében másfél milliárd forintos költségvetésű projektben az intézménybiztonság, a településbiztonság és a határbiztonság kutatását végzik majd a szakemberek.

A három alprojektet két horizontális kutatási terület fogja át. Az egyik a kiberbiztonság, amellyel kapcsolatban jelentős a kutatási tapasztalat az NKE-n, a másik az 5G-rendszer, amelyhez szervesen illeszthető a mesterséges intelligencia is. A laboratórium a kormányzati, közigazgatási, rendvédelmi és katonai intézmények proaktív

képességeinek fejlesztését szolgálja, a piaci igényekhez alkalmazkodva. Tevékenysége kiterjed többek között a közbiztonsági és katasztrófavédelmi új technológiák kifejlesztésére és akár piaci bevezetésére is.

A biztonságos intézmény fejlesztéséhez a Nemzeti Közszolgálati Egyetem campusai egyfajta terepasztalként szolgálnak majd, ahol olyan innovációkat lehet a gyakorlatban is modellezni, mint például a digitális azonosítási rendszer kialakítása, automatikus recepciószolgáltatások üzemeltetése, a teljes papírmertesség megvalósítása, vagy a drón- és robottechnika intézmények biztonságában való alkalmazása. A biztonságos település kapcsán egy olyan minőségbiztosítási szempontrendszert szeretnének a kutatók létrehozni, amely alapján egy település valóban biztonságosnak mondhatja magát az általa működtetett biztonsági rendszerek ezen szempontoknak történő megfelelése esetén. Az alprojekt résztvevői Szolnok, Páty és Tata települések, amelyek lakosait is szeretnék bevonni a megvalósításba. Izgalmas kutatási terület a biztonságos ország, biztonságos határ alprojekt is, amelyben az államhatár őrzetében is alkalmazható okosrendszerek fejlesztése valósulhat meg, amely a nem is olyan távoli jövőben lehetővé teheti az automatizált legális határátléptetést.

„Az Innovációs és Technológiai Minisztérium minden támogatást megad ahhoz, hogy nemzetközi értelemben is sikeres kutatómunka folyjon a nemzeti laboratóriumokban, amelyek számát már idén tovább szeretnénk növelni” – fogalmazott Gulyás Tibor, az ITM helyettes államtitkára. „A nemzeti laboratóriumok egyik fontos célja a tudományos innovációk társadalmi-gazdasági-környezeti hasznosítása, ezért is fontos a piaci szereplők aktív megjelenése a programokban” – mondta el Sebők Katalin, a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal elnökhelyettese. „A laboratórium a biztonságtechnológiai kutatásoknak egy átfogó szemléletű és nyitott kutatási keretként működik a következő években. A hazai kutatásokat így nagyobb eséllyel lehet bekapcsolni az európai szintű kutatási és pályázati hálózatépítésbe” – hangsúlyozta Christián László ezredes, oktatási rektorhelyettes, a BTNL szakmai vezetője.

A program partneri résztvevői között van a többi között a Nemzeti Média és Hírközlési Hatóság, a Vodafone Magyarország, valamint a felsőoktatási szférából a győri Széchenyi István Egyetem. A BTNL elindulásában, a résztvevőkkel folyó együttműködésekben az NKE tudástranszfer folyamataiért felelős szervezeti egysége, az Innovációs és Technológiai Iroda is közreműködött.

Szöveg: Sződer Ádám Grafika: Adobestock

BIZTONSÁG A LUDOVIKÁN

„A kutatási projekt végére szeretnénk egy olyan modellt megalkotni, amellyel be tudjuk majd mutatni, hogyan működik egy szuperbiztonságos intézmény az általunk javasolt innovációk beemelésével” – nyilatkozta a Ludovika TV műsorában Christián László oktatási rektorhelyettes. A BTNL szakmai vezetője elmondta, hogy a tervezett innovációk közé tartozik a digitális azonosítási rendszer kialakítása, automatikus recepciószolgáltatások üzemeltetése, teljes papírmertesség megvalósítása, de a drón- és robottechnika alkalmazása is. Ezekhez a fejlesztésekhez az egyetemet egyfajta terepasztalként használják majd, az intézmény campusainak biztonsága így a jövő kihívásainak is meg fog majd felelni a kutatás végére.

A 21. SZÁZAD a platformok KORA

Amikor a Google 2006-ban felvásárolta az egyre népszerűbb YouTube-ot, az erről szóló sajtóközleményben a vállalat platformnak nevezte a videómegosztó oldalt. A digitális szolgáltató cégek napjainkra a legnagyobb globális vállalatok közé emelkedtek. Az Internetes platformok kora című konferencia az online világ társadalmi hatásait, illetve a platformokra vonatkozó szabályozás kihívásait járta körül, stílszerűen online formában.

A Nemzeti Közszerződési Egyetem Eötvös József Kutatóközpontjának Információs Társadalom Kutatóintézete – az Alkotmánybíróság, valamint a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság társszervezésével – május 27-én az online térben tartott konferenciát, ami egyaránt célozta az internetes szolgáltató platformok társadalmi hatásait kutató szakmai közönséget és a laikus érdeklődőket. Az esemény pillanatképet adott arról, amit ma Magyarországon ezen témáról tudni lehet, emellett számos szabályozási kérdést, dilemmát vetett fel. A konferenciát Török Bernát intézetvezető rövid köszöntője után az Alkotmánybíróság elnökének előadása nyitotta meg. Sulyok Tamás a digitális platformokon több, a demokratikus akaratképzést és a helyi közösség értékeit veszélyeztető problémát azonosított. Mivel a kihívások korában élünk – azaz hetente jelenik meg valami új, vicces, lelkesítő vagy éppen hajmeresztő „challenge” –, az Alkotmánybíróság elnöke a konferencia résztvevői elé a Franklin-kihívást állította. Az USA alapító atyját, Benjamin Franklint idézte, aki a kérdésre, vajon mit adtak az alkotmány szerzői az amerikai népnek, úgy felelt: „egy köztársaságot, ha meg tudják tartani”. A szakember arra biztatta az előadókat, gondolkodjanak a platformok olyan szabályozásán, amellyel képesek leszünk megtartani a demokráciát.

MIK AZOK A PLATFORMOK?

Zódi Zsolt, az NKE Információs Társadalom Kutatóintézetének tudományos főmunkatársa plenáris előadásában a platform szó megjelenését, jelentésének átalakulását mutatta be. A platform mint fizikai emelvény az idők során fokozatosan gazdagodott új jelentésárnyalatokkal. Amikor 2006-ban a Google felvásárolta a YouTube-ot, az erről szóló sajtóközleményben jelent meg először a platform szó abban az értelemben, ahogyan ma a társadalomkutatók is használják. A Google PR-osai úgy ítélték meg, hogy a szónak addigra kialakult a számítástechnikai, politikai és az elvont jelentése is, ugyanakkor nyitott, semleges, egalitárius és progresszív kisugárzása van.

MIRŐL SZÓL A HAKNIGAZDASÁG?

A platformoknak a munka világára gyakorolt hatását Kiss György, az NKE ÁNTK Emberi Erőforrás Tanszékének egyetemi tanára mutatta be. Előadásában elmondta, a digitális platformok, mint például az Uber, tevékenységeket generálnak a létező világban, amelyek hasonlítanak a foglalkoztatásra. A hagnigazdasággal kapcsolatban ma az egyik legnagyobb kérdés, hogy a platformon dolgozók

munkavállalók-e vagy egyéni vállalkozók. Ebben a kérdésben elválni látszik a tradicionális európai (inkább munkavállalók) és a teleologikus amerikai (inkább egyéni vállalkozók) jogi megközelítés.

A VÉLEMÉNY MINT ADAT

Péterfalvi Attila előadásában egy új, adatvédelmi megközelítést javasolt a platformokon a véleménynyilvánítás szabadságának megőrzésére. Ha egy tagállami jogszabály kimondaná, hogy bárki véleménye személyes adat, akkor az ezen végzett bármely művelet adatkezeléssé válna. Ez pedig világos jogi kötelezettségeket határozná meg a platformok számára: megkülönböztetés nélkül kellene biztosítani a hozzáférhetőséget minden olyan véleményhez, amelynek közzétevése nem jogsértő.

A SAJTÓSZABADSÁG KÉRDÉSEI

Az NKE rektora a szólásszabadság kérdését járta körül előadásában. Koltay András rámutatott: Európa igyekszik nem kiengedni a médiumok számára készült szabályozási burokból a platformokat. A jog szerepe itt nem más, mint hogy fenntartsa az egyensúlyt a véleményszabadság és az emberi méltóság között. A sajtószabadság eszméjéhez a legtöbb tagállam nagy erkölcsi elvárásokat és reményeket, de minimális jogi kötelezettséget kapcsol. A közmédiát leszámítva egyetlen médium sem kötelezett arra, hogy hírszolgáltatása kiegyensúlyozott legyen, vagy hogy egyáltalán foglalkozzék a közügyekkel. Azonban a sokféle eltérő világnézetű média összessége talán képes a teljes piacot kiegyensúlyozni. Ez a kiegyensúlyozottság azonban a digitális platformokon nem jöhet létre. A problémára ma az unióban a társszabályozás megerősítésével reagálnak, illetve az egyén jogainak védelmére fokozódik a magánjog jelentősége is. Emellett az is látható, hogy új nemzeti szabályozások is létrejöhetnek a platformok tevékenységére.

PLATFORMOK ÉS A FELELŐSSÉG

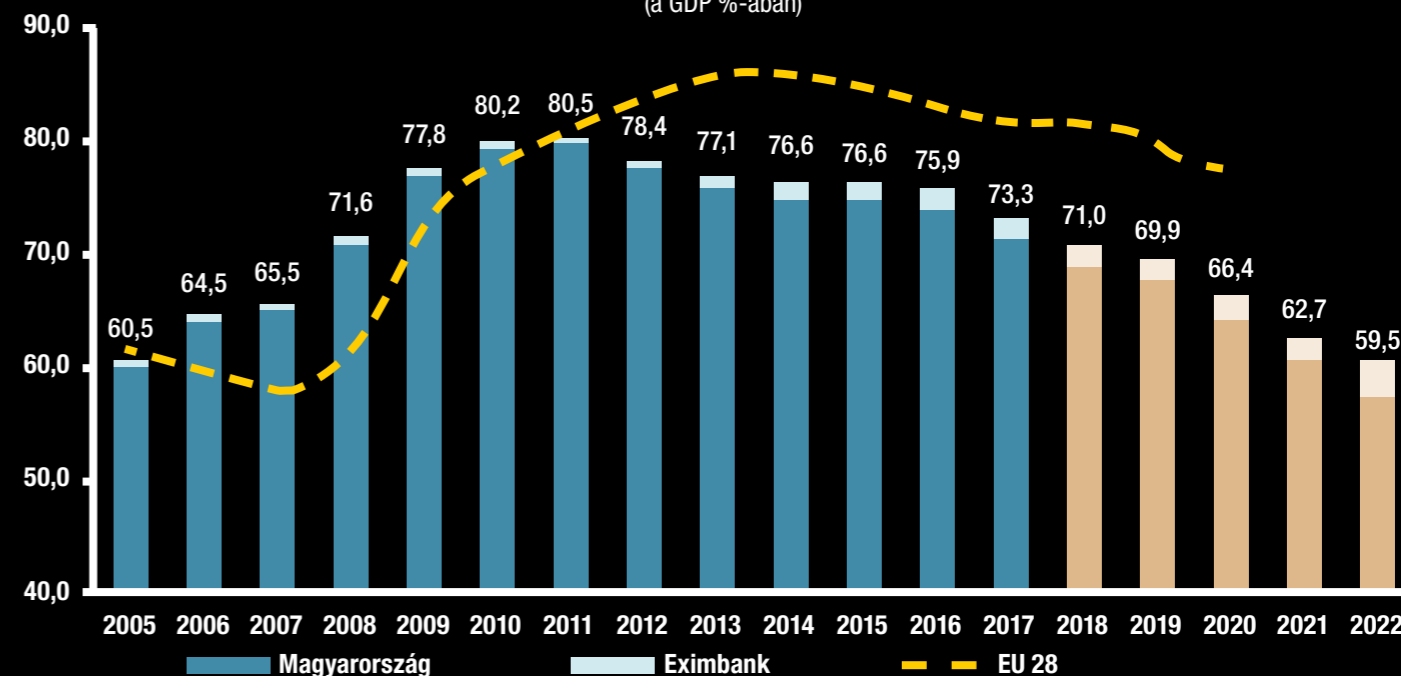
Menyhárd Attila záróelőadása arra kereste a választ, hogy abban az esetben, ha a platform közreműködésével jut el az áru a fogyasztóhoz, felelhet-e a platform az esetleges károkért. Az NKE ITKI kutatóprofesszora bemutatta, mi szól a felelősség mellett, valamint mi szól ellene. A joggyakorlat napjainkra elválni látszik, az Egyesült Államokban a bíróságok a pro, míg az EU-ban jellemzően a kontra érvek mentén döntenek egy-egy jogesetben.

• Szöveg: Sarnyai Tibor

Az adósságráta alakulása Magyarországon és az Európai Unióban
(a GDP %-ában)

Forrás: KSH, Eurostat, PM-előrejelzés, Európai Bizottság-előrejelzés

Innováció, racionalitás és professzionalizmus

Hogyan lehet újra visszatérni az államadósság fenntartható szintjére, és miként lehet hosszú távon kezelni az államháztartás problémáit? – erről a kérdésről is szó volt a Nemzeti Közzolgálati Egyetem és a Magyar Államkincstár közös online rendezvényén, amelyen a pénzügyi szektor pandémia utáni állapotát elemezték a szakértők.

A 2020-ban megváltozott fiskális körülményekről beszélt köszöntőjében Koltay András, aki úgy véli, hogy a koronavírus-járvány sújtotta év rákényszerítette a közigazdászokat és gazdaságpolitikai döntéshozókat arra, hogy átgondoljanak mindent, amit eddig a költségvetési folyamatokról gondoltak. A Nemzeti Közzolgálati Egyetem rektora kiemelte, hogy az intézményben is számos olyan képzés van, amely figyelmet fordít a közpénzügyi kérdésekre, valamint az Eötvös József Kutatóközpont részeként működő Gazdaság és Versenyképesség Kutatóintézet (GVKI) fókuszában is részben államháztartási kérdések állnak. A rendezvény szervezésében is kiemelt szerepet vállaló, Kutasi Gábor vezette intézet „amellett, hogy elemzi a gazdasági feltételeket, a nemzeti versenyképességi mutatókat és a nemzetközi mechanizmusokat, erősíti az egyetemek közti együttműködést és a gazdaságkutató intézetek közötti szinergiákat, valamint fejleszti a kapcsolatot

a hazai és külföldi szakértői szféra között” – fogalmazott videóüzenetében a rektor.

Bugár Csaba, a Magyar Államkincstár elnöke szerint a modernizáció egy olyan belső folyamat, amely az informatikai folyamatok fejlesztése által kínál új pénzügyi, üzleti megoldásokat. Utóbbi kapcsán a szakértő megjegyezte, hogy több, jelenleg is zajló projekt is részben azt a célt szolgálja, hogy a már meglévő monetáris és fiskális eljárásokat megújítsák. Érdekes időket élünk, mert „tanúi lehetünk annak, miként áll helyre a gazdaság a pandémia okozta sokkból” – nyitotta meg az első szekcióülését Várpalotai Viktor, a GVKI kutatója, aki az elmúlt év pénzügyi folyamatainak elemzésére kérte fel a panel előadóit. A közpénzügyek fenntarthatóságáról és a magyar adósságcsökkentés lehetőségeiről beszélt nyitó előadásában a Pénzügyminisztérium költségvetésért

felelős helyettes államtitkára. Adorján Richárd elmondta, hogy – köszönhetően a nagyobb mértékű recesszióknak – a tavalyi év államháztartási hiánya közelebb volt az európai átlaghoz, mint a korábbi éveké, ugyanakkor itthon előbb várható ennek a hiánynak csökkenése, mint a többi uniós tagállamban. Nem lesz egyszerű az államadósság – pandémiát megelőző szintre történő – visszaszorítása, de Magyarországnak erre már ebben az évben lehetősége lesz. „Ez köszönhető egyrészt az európaiaktól jelentős mértékben eltérő kiadási struktúrájának, másrészt annak, hogy a lakosság fogyasztási szokásaiban nem következett be nagyobb változás, valamint azoknak az állami intézkedéseknek is, amelyek alacsonyan tartották a munkanélküliségi skálát” – véli a szakértő. Az Adorján Richárd által elmondottakra reagált részben Jean-Marc Fournier, aki az államháztartás helyreállítását, valamint a stabilitás és fenntarthatóság (ki)egyensúly(ozás)ának kulcsát a vagyontpuffer modell alkalmazásában látja. A megtakarítás ezen speciális formáját Franciaország példáján keresztül ismertette az IMF közgazdásza. Silvia Fedeli pedig a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) tapasztalatainak segítségével elemezte az európai államháztartások fenntarthatóságának kérdését.

A fiskális politika egy speciális területét vizsgálta előadásában Carsten Colombier. A Svájci Államszövetségi Hivatal munkatársa az egészségügyi és a költségvetési fenntarthatóság összefüggéseiről beszélt Katalónia példáján keresztül, ahol egy nagyon decentralizált rendszer működik: kantonok szabályozzák, monitorozzák, finanszírozzák és biztosítják az egészségügyi ellátást. Carsten Colombier egyebek mellett arról is szólt, hogy a társadalmi előregedés és az évről évre növekvő halálalási ráta egyre inkább hatással lesz az egészségügyi ellátás minőségére, és átalakítja a kórházak kezelési profilját is. „Az egészségügyi rendszer pénzügyi fenntarthatóságának megvalósításához azonnal politikai cselekvésekre van szükség, még akkor is, ha belátható időn belül lassul az előregedés mértéke” – véli a kutató.

Az angol nyelvű rendezvényen a Nemzeti Közzolgálati Egyetem oktatói, kutatói közül Kutasi Gábor, a Gazdaság és Versenyképesség Kutatóintézet vezetője, Nyikos Györgyi és Gallasz Andrea beszélt a magyar államháztartást érintő gazdasági folyamatokról és pénzügyi kérdésekről.

Szöveg: Zavodnyik Blanka Fotó: Raquel Garcia/Unsplash

Világi és egyházi misszióban

A Katolikus Karitás mindenhol jelen van, ahol szükség van rá: korra, nemre, felekezeti hovatartozásra való tekintet nélkül segíti a rászorulókat a válságövezetekben és katasztrófa sújtotta régiókban is – hangzott el azon az online nemzetközi konferencián, amelynek egyik szervezője az NKE Vallás és Biztonság Kutatóműhelye volt. A rendezvény egyike volt az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus előkészítő programjainak.

A Katolikus Egyház karitatív szolgálatának történetét, teológiáját, küldetését és széles körű tevékenységét összegezték a nemzetközi konferencia résztvevői az esztergomi Szent Adalbert Központban. A katolikus egyház hazai és nemzetközi képviselői mellett civil és katonai szakértők értékelték, hogy milyen szerepe van a szeretetszolgálatnak a 21. század kihívásai között. „Tekintsük az Eucharisztikus Kongresszust alkalomnak és lehetőségnek, hogy megmutassunk és gyakoroljunk valamit ebből a segítő szeretetből. Ez is erősítse közösségeink összetartozását, ez is fejezze ki, hogy az a forrás, amelyet mi az eucharishtiában kapunk, az életet vízzel árasztja el egész környezetünket” – köszöntötte a konferencia résztvevőit Erdő Péter bíboros, aki a szeretet „ezer arcára” és a keresztény közösség feladataira emlékeztetett nyitógondolataiban. Az esztergom–budapesti érsek egyebek mellett arról is szólt, hogy napjainkban a keresztény közösség újra visszatér gyökereihez, erősebben „aktivizálja” magát, ami alól nem

kivétel Magyarország sem: évszázados tapasztalatok segítik a karitatív szolgálatok tevékenységét mind egyházi, mind laikus értelemben.

A Katolikus Karitás, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Vallás és Biztonság Kutatóműhelye, valamint a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Az Igazságos Háborútól a Béke Filozófiájáig Kutatócsoport közös eseményén Ujházi Lóránd az egyház hármasság feladatrendszeréről, az irgalmas szeretet jelentőségéről és a katolikus egyház kormányzó szerepéről beszélt. Az NKE tudományos főmunkatársa, a kutatóműhely vezetője úgy véli: hosszú idő óta először „a katolikus egyház nem az események után fut, hanem a közjogi szabályozások és a biztonsági helyzet folyamatos figyelembevétele mellett lehetősége van arra, hogy a karitás tevékenységét a problémák megoldására fordítsa”. Elhangzott az is, hogy az egyház egy olyan hierarchikus közösség, ahol az összes

szervezeti egység végez valamiféle humanitárius tevékenységet. Utóbbi kapcsán Ujházi Lóránd arról is szólt, hogy a teológiai feladatok mellett szükség van az irgalmasság jogi kereteinek megteremtésére is. A szeretet tetteinek megnyilvánulása központi eleme az egyház életének – hangzott el a konferencián, ahogy az is, hogy sok olyan szervezete van világszerte, amely nem csak keresztény közegben tevékenykedik. „A klerikusok mellett a laikusok olyan helyeken is képviselni tudják az egyház társadalmi tanítását, ahol az egyházi szervezet nincs jelen” – fogalmazott Peter Turkson bíboros, aki az önkéntességet tartja napjaink egyik legnépszerűbb karitatív tevékenységi formájának.

Padányi József vezérőrnagy, az NKE Katonai Műszaki Doktori Iskola vezetője a civil-katonai együttműködés jelentőségéről, a Tábori Lelkészi Szolgálat küldetéséről, valamint missziós tapasztalatairól beszélt előadásában. A professzor rámutatott: a tábori lelkészek és rabbik feladata nem csak a katonák lelki támogatása, hanem bizalmi kapcsolat kiépítése is a helyi lakossággal. „A lelkészek fontos szerepet játszanak a katonai egységek életében” – véli a tábornok, aki egyebek mellett beszélt a boszniai misszióban szerzett emlékeiről is. Utóbbi során tapasztalta, hogy a harcoló felek „előszertettel” támadják, pusztítják egymás (vallási) jelképeit azzal a céllal, hogy lelkileg gyengítsék az ellenfelet (a háterszágot).

A civil-katonai együttműködés fontosságát hangsúlyozva Padányi József kifejtette: a katonai misszió során feladatuknak tartották az egyházi szereplőkkel való jó kapcsolat fenntartását, valamint a civil lakosság támogatását is. „Boszniában nyilvánvalóvá vált, hogy a békefenntartás kulcsa a lakossággal és a civil szervezetekkel való békés együttműködés” – foglalta össze a civil-katonai kapcsolatokat (CIMIC) lényegét a professzor, aki elmondta, hogy ezt már nem csak hazánk, de nagy nemzetközi szervezetek (többek között a NATO) is felismerték. Padányi József arról is beszélt, hogy sokszor a helyi lakossággal való együttműködés sikerén múlik egy-egy művelet sorsa, s „ha (a katonák) sikeresek akarnak lenni az országban, meg kell találni azokat a partnereket, akik képesek elfogadni, hogy idegen katonák állomásoznak a földjükön, és ebben az egyházi képviselők mindig segítőkészek voltak”. Missziós tapasztalatait felhasználva arról is beszélt: az egyházi szimbólumok (emlékművek, templomok, emlékhelyek) kiemelt célpontoknak számítanak a műveleti területen és a háterszágban is. „A CIMIC vallási vonatkozásainak kutatása kiemelt szerepet tölt be Magyarországon és a Nemzeti Közszolgálati Egyetem életében” – hangsúlyozta a szakértő, aki úgy véli, az NKE Vallás és Biztonság Kutatóműhely is azt a célt szolgálja, hogy a katonai és civil szféra többet tudhasson meg a vallási szélsőségekről.

Szöveg: Zavodnyik Blanka Fotó: Istock

LELKI TÁMOGATÁS AZ EGYENRUHÁSOKNAK

A Tábori Lelkészi Szolgálat 1994-ben újult meg, s azóta mint a Honvédelmi Minisztérium háttérintézménye működik. Az akkori kormány minden történelmi egyházzal külön-külön megállapodást kötött, így jött létre a katolikus és a protestáns tábori lelkészi szolgálat, valamint a Tábori Rabbínatus. Az önálló püspökséggént működő tábori lelkészi szolgálat a katonák, a határőrök, illetve családtagjaik számára nyújt lelki támogatást. A lelkészek, rabbik fő feladata a csapatok (lelki, erkölcsi) erejének fenntartása, a halottak végtisztességben részesítése, a keresztelések, házasságkötések szentesítése, valamint a rendezvények egyházi feladatainak szervezése, lebonyolítása.

A SZENNYVÍZKEZELÉS régen és most

A környezettudatosság erősítése, a települések felzárkóztatása és a természeti erőforrásokkal való hatékony gazdálkodás is szerepel a fenntartható víziközmű-ágazattal kapcsolatos készülő stratégiában – erről is volt szó az NKE Víztudományi Kar által szervezett II. Decentralizált Szennyvíztisztítás Konferencián.

A kutatások szerint már idősámításunk előtt évszázadokkal is léteztek csatornahálózatok a nagyobb települések szennyvizeinek összegyűjtésére és elvezetésére. Ekkor azonban még csak az utóbbira volt szükség, hiszen a települések egymástól távol helyezkedtek el, bőven volt közöttük lakatlan terület, ahol a szennyvíz természetes folyamatok során tisztulhatott. Ehhez nem kellett mechanikai, kémiai és biológiai eljárásokat alkalmazni. Az emberiség létszámának növekedésével párhuzamosan egyre jobban kerültek előtérbe a szennyvizekkel kapcsolatos problémák is. A vízszennyezés túlnyomórészt nem természeti, hanem emberi hatás, ezért annak megelőzése, illetve mértékének szabályozása is a mi feladatunk. „Napjaink kérdése, hogy a szennyvizek tisztítása továbbra is központosítva történjen, vagy a kisebb településeknél, akár a lakóházak között, vagy a lakóházak mellett is biztosítható a megkívánt mértékű szennyvíztisztítás és a tisztított víz elhelyezése.

A növekvő népesség és a változó klíma a vízigenyek növekedését eredményezi. Ez, valamint a korlátozott hozzáférés a vízhez és az ennek kapcsán kialakuló, a vízért folyó éles versenyhelyzet megteremtette a szükségességét annak, hogy ma már az úgynevezett nem hagyományos vízforrásokat, például az alacsony hozamú kutak és források, az esővíz, a zivatarok csapadékvize, a hóolvadás, a városi csapadékvizek és a szennyvíz újrahasznosítása is előtérbe kerüljön a vízgazdálkodás kapcsán” – olvasható az ENSZ Élelmészügyi és Mezőgazdasági Világszervezet 2007-es jelentésében.

A Víztudományi Kar oktatói, kutatói élen járnak a decentralizált szennyvíztisztítással kapcsolatos publikációk megjelenítésében – hangzott el a II. Decentralizált Szennyvíztisztítás Konferencián, amelyet online formában rendezett meg a bajai intézmény. Az esemény lehetőséget teremtett az érintett kormányzati, ipari és tudományos szereplők közötti szakmai diskurzusra. Bíró Tibor, a Víztudományi Kar (VTK) dékánja köszöntőjében elmondta: a 2019-ben rendezett első konferencia óta eltelt időszakban több kutatómunka folyt a szennyvíztisztítás területén, azonban számos kérdés továbbra is tisztázatlan maradt mind műszaki-technológiai, mind üzemeltetési téren, valamint a jogi-gazdasági környezet szintjén is változásra lenne szükség. A dékán a külföldi eljárások és berendezések magyarországi alkalmazásának lehetőségéről is szólt, a hazai fejlesztésű berendezések további korszerűsítése kapcsán pedig a magyar kutatók felelősségét emelte ki. Réthy Pál, közfoglalkoztatási és vízügyi helyettes államtitkár arról beszélt, hogy az Európai Unió tagállami hatáskörbe utalta a műszaki megoldásokat a 2000 főnél kevesebb lakossal rendelkező településeken. Magyarországon – az agglomerációs csatlakozások következtében – 2015 végére a 2000 fő alatti települések közül 1142 rendelkezett csatornával, vagyis 1 179 000 fő csatlakozott csatornarendszerhez vagy egyedi rendszerhez. A szakember elmondta azt is, hogy jelenleg nincsenek összhangban a rendelkezésre álló források a jelentkező fejlesztési igényekkel, ugyanakkor kormányzati szinten igyekeznek támogatni a kistelepülések infrastrukturális beruházásait. „Számos program célozza az érintett települések népességmegtartó erejének növelését” – tette hozzá a helyettes államtitkár.

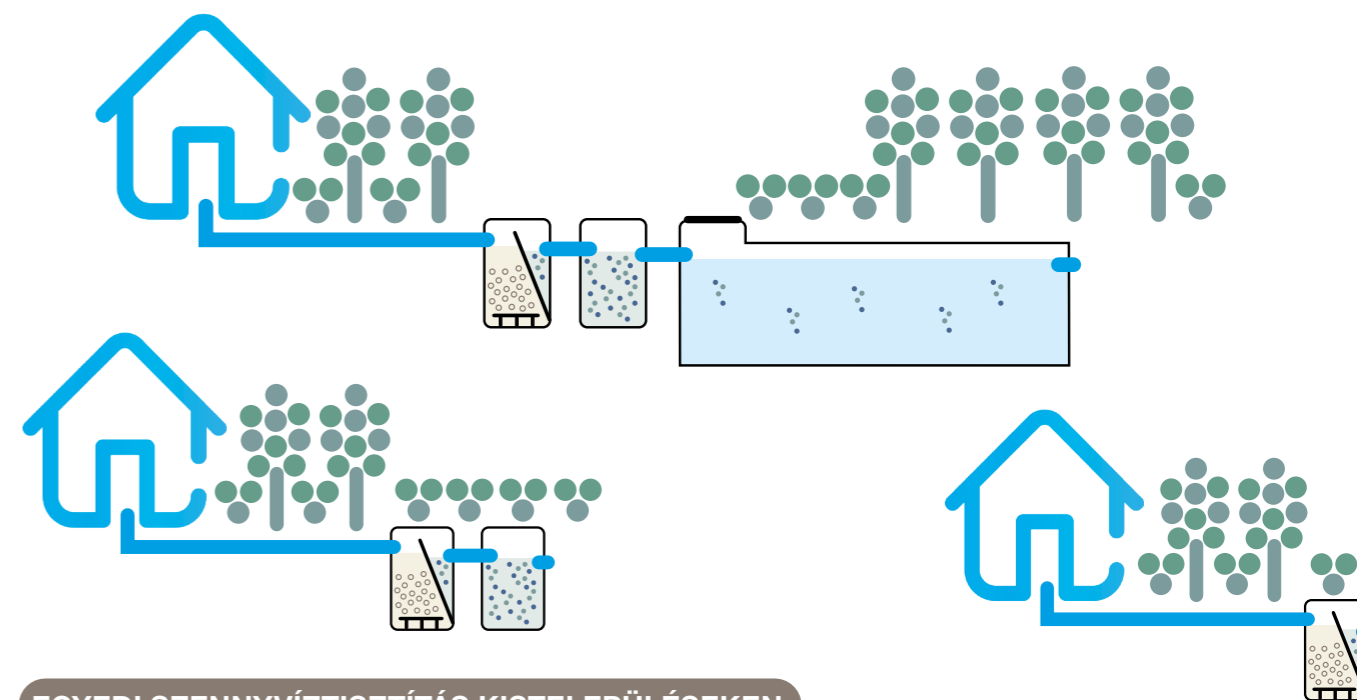
Hizó Ferenc, közszolgáltatási fejlesztésekért felelős helyettes államtitkár előadásában a 2000 fő lélekszám alatti települések szennyvízkezelési rendszereinek fejlesztési lehetőségeibe nyújtott betekintést. Elmondta, hogy a víziközmű-ágazat stratégiájának összeállítása még folyamatban van, azonban a közeljövőben szeretnék társadalmi vitára bocsátani az eddig elkészített tervet. Elhangzott, hogy felmérték az ágazat

legfőbb problémáit, tapasztalatait, valamint meghatározták a terveket. Az előadó fontos feladatként jelölte meg a hosszú évek során felhalmozott rekonstrukciós hiányosságok pótlását. A célok között olyan pontokat jelölt meg, mint a környezet minőségjavítása, a környezettudatosság erősítése, a települések felzárkóztatása, a természeti erőforrásokkal való hatékony gazdálkodás, valamint egy fenntartható víziközmű-ágazat létrehozása. A víziközmű-fejlesztési beruházások folytatását 2021-től a Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program Plusz pályázati konstrukciói segítik, de a 2000 lakosnál kisebb települések szennyvíz kérdéskörének megoldását a Magyarország Helyreállítási és Ellenállóképességi Terve forrásából finanszírozzák. A beruházás várhatóan 880, szennyvíz-agglomerációhoz nem csatlakozó település szennyvíz kérdéskörét fogja megoldani a lehetőségek országos

szintű felmérésével, majd a programba bevont települések szennyvízkezelésének megtervezésével és kivitelezésével. Knisz Judit, a Víztudományi Kar tudományos főmunkatársa *A tárolás hatása egyedi kisberendezés tisztított szennyvizére* címmel tartott előadást, majd Bába Barnabás, építőmérnök szakos hallgató az anyagforgalmi modellek segítségével történő szennyvíztisztító kisberendezések tervezését mutatta be.

Az előadásokat követően a résztvevők kerekasztal-beszélgetésen vitattak meg például olyan kérdéseket, hogy kinek a felelőssége és feladata az egyedi kisberendezések üzemeltetése. A tervek szerint idén novemberben a víziközművet érintő csapadékvíz-gazdálkodásról rendeznek konferenciát a Víztudományi Karon.

Szöveg: Bárdos Mónika

EGYEDI SZENNYVÍZTISZTÍTÁS KISTELEPÜLÉSEKEN

Az egyedi szennyvíztisztító rendszerek egyre népszerűbbek azokon a településeken, ahol centralizált szennyvíztisztítás nem áll rendelkezésre – mondta el előadásban Knisz Judit. A Víztudományi Kar tudományos főmunkatársa szólt arról, hogy kutatásukban három, azonos típusú egyedi kisberendezés tisztított szennyvizének kémiai és mikrobiológiai vizsgálatát végezték el. Két kisberendezés esetében a tisztított szennyvíz rövid távú tárolására (1 hét), míg egy esetében hosszú távú (2-3 hónap) tárolására is sor került. Ez utóbbi kialakítás egyedülálló lehetőséget nyújtott a tisztított szennyvíz kémiai és mikrobiológiai minőségváltozásának felmérésére. Megállapították, hogy a hosszú távú tárolás nagymértékben javította a víz kémiai minőségét és a legtöbb vizsgált szerves mikroszennyező lebomlási hatékonyságát és a fertőző betegségekkel kapcsolatos tulajdonságokra is pozitív hatással volt. „Az eredmények alapján a kis, házi szennyvíztisztító rendszerek esetében előnyös lehet a tisztított szennyvíz hosszú távú tárolása, különösen öntözéses felhasználás esetén” – fogalmazott Knisz Judit.

Magyarország 2020

Tanulmánykötet hazánk elmúlt 10 évről

Az elmúlt évtized közjogi, társadalmi, gazdasági és kulturális környezetének átalakulásáról nyújt átfogó képet az ötven – részben a Nemzeti Köszolgálati Egyetem oktatóinak tollából származó – tanulmányból álló, több mint ezeroldalas terjedelmre rúgó kötet. A könyv szerkesztői Mernyei Ákos, a Miniszterelnökség miniszteri biztosa, a Nemzeti Köszolgálati Egyetem egyetemi oktatója, valamint Orbán Balázs, a Miniszterelnökség miniszterhelyettese, az NKE Tanácsadó Testületének elnöke. A kiadvány megszületésének körülményeiről és az elmúlt évtizedet jellemző újszerű kormányzati gondolkodásmódról Mernyei Ákossal beszélgettünk.

● **Hogyan született meg a tanulmánykötet megírásának gondolata?**
Immár több mint tíz éve egy olyan jobboldali-konzervatív kormányzat irányítja Magyarországot, amely alkotmányjogi és politikai értelemben is széles körű, kétharmados parlamenti felhatalmazással rendelkezik. Ez a 2010-ben felálló kormányzat szakított a szocialista kormányok „merjünk kicsik lenni” elvi alapvetésével, és célul tűzte maga elé, hogy visszaadja az önbecsülést valamennyi magyar ember számára, és Magyarországot újra felívelő pályára állítja. Az elmúlt évtizedet e célok megvalósítására irányuló köz- és szakpolitikai intézkedések sora jellemezte. Úgy gondoltuk, szükséges áttekinteni, mi is történt velünk, magyarokkal és Magyarországgal ebben a tíz esztendőben, amely nem volt éppen megpróbáltatásoktól mentes. A 2000-es évek végén beleszórtunk egy gazdasági világválságba, amelyet a szocialista kormányzatok nem tudtak kezelni, később beütött a migrációs válság, legutóbb pedig a koronavírus-járvány állította hazánkat kihívások elé.

● **Ha így nézzük, akkor azt is mondhatjuk, hogy válságok sora jellemezte az elmúlt tíz évet.**

Én ezt másképp gondolom. A helyzet inkább az, hogy maga az élet folyamatos, kisebb-nagyobb kihívások sora, amelyekkel az embernek meg kell birkóznia. A közügyek intézése terén a kormányzat sincs ezzel másképp. A kihívásoktól azonban nem megijedni kell, hanem kezelni őket, céltudatosan, elvszerűen és hatékonyan. A felmerülő feladatokat mindig meg kell oldani, ami viszont – abból az alapállásból, ami az elmúlt évtized kormányzását jellemezte, hogy nem sodródni szeretnénk, hanem saját kezünkbe véve, aktívan alakítani az életünket – nem reaktív, hanem proaktív kormányzást feltételez. A tanulmánykötettel szeretnénk volna bemutatni a felmerült problémákat, valamint az azok megoldása érdekében tett intézkedéseket, és végül azokat az eredményeket, amelyeket ezzel a proaktív kormányzással sikerült elérni.

● **Az elmúlt tíz évből nagyon sok téma dolgozható fel. Mi alapján döntöttek arról, hogy mik kerülnek be a tanulmánykötetbe?**

Igyekeztünk az állami és az állami működés által befolyásolt élet lehető legtöbb területét lefedni. Mondhatjuk, hogy a legfontosabb és leginkább közérdeklődésre számot tartó területeket választottuk ki. Ennek megfelelően a kötetben a közpolitikai témák mellett helyet kaptak a családpolitika, a környezetvédelem, az agrárium, az energetika és a közlekedés kérdéskörei, de olyan gazdaságpolitikai témák is, mint az állami költségvetés helyzete vagy a kkv-szektor szerepe és fejlődése.

NKE-S OKTATÓK TANULMÁNYAI A KÖTETBEN

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem több oktatója is írt tanulmányt a kötetbe. Koltay András rektor arról értekezett, hogyan működik a hazai médiaszabályozás az online platformok korában. „A média, a nyilvánosság szabályozásának a jogi státusza olyan mélyen gyökerezik egy nemzet történelmében, kultúrájában, hagyományában, hogy nem teszi lehetővé a terület modellezését” – fogalmazott a szerző, aki ebből a szempontból a 2010 végén elfogadott médiatörvényeket nem egy új világ kezdetének, hanem a megelőző évtizedek, évszázadok organikus következményének tekinti. Kis Norbert fejlesztési rektorhelyettes az államszervezet 2010 utáni újjáépítéséről írt tanulmányt. Ebben a többi között kifejti, hogy a mögöttünk lévő évtized a történelmi emlékezetben vélhetően a két nagy kataklizma, a 2008-as pénzügyi válság és a 2020-ban bekövetkező pandémia közötti korszakként fog rögzülni. Navracsics Tibor intézetvezető Európa jövőjéről és benne hazánk lehetőségeiről fejtette ki gondolatait, Hörcher Ferenc intézetvezető témája pedig a konzervativizmus a progresszív liberalizmus korában volt. Stumpf István kutatóprofesszor a jogi és politikai konstitucionalizmus küzdelméről, a második alkotmányos rendszerváltásról írt. Parragh Bianka tudományos főmunkatárs a munkaalapú társadalomról értekezett, Jobbágy Zoltán ezredes a Magyar Honvédség, míg Mészáros Bence ezredes a rendészeti szervek 2010 utáni változásait, fejlődését tekintette át.

MAGYAR MODELL: ÚJFAJTA SZEMLELET

A Mathias Corvinus Collegium (MCC) gondozásában megjelent kiadvány online bemutatóján Orbán Balázs, a könyv egyik szerkesztője arról beszélt, hogy egy sajátos magyar modell jött létre, és a tanulmánykötet – bizonyos részletekig – ennek minden elemét tartalmazza. Az államtitkár szerint a magyar modell kapcsán egy újfajta gondolkodásmódról, szemléletről beszélhetünk, amelynek fókuszában a magyar érdek, a nemzeti szuverenitás és a magyar közösség megerősödése áll. „Ez gyökeresen szakít a rendszerváltást megelőző időszak és az azt követő húsz év gondolkodásmódjával is, egyfajta visszatérés az ezeréves állam eredeti működési logikájához” – fogalmazott a miniszterhelyettes. Az online rendezvényen egy panelbeszélgetés keretében a kiadvány több szerzője is elmondhatta gondolatait a könyv kapcsán. Schmidt Mária, a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásért Közalapítvány főigazgatója beszélt arról, hogy a 2008-as gazdasági világválság alapjaiban rengette meg az addig egyeduralgó neoliberális gazdasági modellt. 2010-re hazánk államcsődközeli állapotba került, és kiderült, hogy a nyugati világnak nincs ötlete, javaslata a probléma megoldására. „Nekünk, magyaroknak viszont volt ilyen, és később ezt nevezték el unortodox gazdaságpolitikának, amelynek az alapja a többség érdekeit képviselő politikai kormányzás megerősödése” – fogalmazott Schmidt Mária.

● **A könyv online bemutatóján elhangzott, hogy a kötet egy újfajta kormányzati gondolkodásmódot is tükröz. Mit jelent ez pontosan?**

Nem is maga a könyv, hanem inkább a 2010-től működő kormányzás logikája tükröz újfajta szemléletet. Ennek egyik legfontosabb eleme Magyarország szuverenitásának megtartása és megerősítése. Ez szakpolitikai szinten abban a kormányzati szemléletben jelenik meg, hogy az egyes intézkedéseknek mindenkor hazánk érdekeit kell szolgálniuk. A szuverenitásról általában jogi-politikai kontextusban szoktunk beszélgetni, de az valójában jóval többet jelent ennél. Ha kevésbé magas absztrakciós szinten nézzük, akkor jól látható, hogy az energetikai ellátásbiztonság, az egészséges élelmiszerekhez vagy az ivóvízhez való hozzáférés kérdései mind a szuverenitás egy-egy aspektusát jelentik. Az elmúlt évtized kormányzásának központi eleme, hogy mindig

a Magyarország számára lehető legjobb igyekszünk kihozni az adott helyzetből minden területen.

● **A kiadvány tehát alapvetően a múltból szól, de gondolom, hogy ki is jelöl egyfajta irányt a jövőre nézve.**

Alapvetően egy retrospektív kötet született. A szerzőinket arra kértük fel, hogy történelmi és nemzetközi kontextusban is értékeljék, hogy honnan indult Magyarország 2010-ben, mik voltak a nehézségek, amelyeket le kellett küzdenünk, milyen döntéseket kellett meghozni, valamint hogy hová tartunk, és ehhez milyen intézkedésekre van szükség. Ilyen értelemben azonban természetesen egyfajta jövőbe irányuló javaslatcsomagot is jelent a kötet legtöbb tanulmánya.

● **Mennyire lehet hasznos a tanulmánykötet a kormányzat számára?**

Azt gondolom, a könyvet a szakpolitika alkotói is haszonnal fogják tudni forgatni, ugyanis a visszacsatolás a stratégiaalkotásban időről időre nem egyszerűen szükséges, hanem egyenesen nélkülözhetetlen elem. A kormányzás nem úgy működik, hogy gyártjuk az ötleteket, de arról nem győzdünk meg, hogy azok hogyan működnek a gyakorlatban. A nyomkövetésnek megvannak a maga bevált módszerei, de azt gondolom, kifejezetten praktikus lehet egy, a jelen kötethez hasonló gyűjteményes mű, amely áttekintő jelleggel mutatja be az elmúlt évtized eseményeit egy-egy területen.

● **A kiadványban több olyan oktató tanulmányát is olvashatjuk, akik a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen tanítanak. Minek köszönhető ez?**

Az idén tíz éve alapított intézmény olyan fakultásokkal és oktatói gárdával rendelkezik, amely komoly rálátással

és tudományos háttérrel, bizonyos területeken pedig – gondoljunk csak a rendészeti vagy a honvédelmi igazgatásra – egyedülálló ismeretekkel bír arról, hogy mi történt hazánkban 2010 és 2020 között.

● **Tíz év múlva lesz egy újabb kötet?**

Egy dolog biztos: az idő múlik, az élet gyorsul, és kevesebb kihívás bizonyosan nem lesz a következő évtizedben sem. Írni tehát lesz miről. Bátran merem állítani, mi örömmel állunk majd egy „Magyarország 2030” kötet összeállítási feladatainak elébe. Azonban azt gondolom, a lényeg az, hogy minél eredményesebben és minél inkább Magyarország felemelkedését szem előtt tartva teljék a 2020-as évtized is.

Szöveg: Szőőr Ádám

Fotó: Katona László/Magyar Hírlap, Gyurkovits Tamás/MCC

Európa Tanács-elnökség: magyar prioritások

A nemzeti kisebbségek hatékony védelmének előmozdítása, a vallásközi párbeszéd, a jövő generáció, technológiai kihívások és környezetvédelem – ezek a magyar elnökség prioritásai az Európa Tanács Miniszteri Bizottságában (ET/MB) a következő hónapokban. A témáról Varga Csillát, az NKE Európa Stratégia Kutatóintézetének kutatóját, a Külgazdasági és Külügyminisztérium Magyarország szomszédságpolitikájának fejlesztéséért felelős miniszteri kabinetének munkatársát kérdeztük.

- Jelenleg Magyarország tölti be a jogállamiság, az emberi jogok és a demokrácia előmozdítására hivatott strasbourgi Európa Tanács Miniszteri Bizottságának elnöki szerepét. Mit jelent ez hazánk számára?
A Miniszteri Bizottságban betöltött soros elnökség fél éves bontásban, az angol ábécé sorrendjében minden tagállam közreműködésével valósul meg. A tanácsban az országok

külügyminiszterei képviselik hazájuk érdekeit, így az elnökségi posztot is a külügyekért felelős legmagasabb állami tisztviselő tölti be. A fél éves programterv tartalmi előkészítése 2019 őszén kezdődött el. Az elnökségi programok meghatározásánál hazánk figyelembe vette az elmúlt időszak elnökségeit adó országok és különösen a hazánkkal közel azonos méretű államok elnökségei által szervezett események számát és jellegét, illetve nyilvánvalóan a Magyarország számára kiemelten fontos prioritási területeket is meghatározta.

- Utoljára 1999-ben töltötte be hazánk a soros elnökséget. Mi változott azóta?

A nemzeti kisebbségek védelme továbbra is kiemelten fontos, így a mostani elnökségben is prioritást élvez. A célkitűzések nem kötelező érvényű jogforrásként futnak ki fél év elteltével, hanem nagyon hosszú időre határozzuk meg azokat, mintegy érzékenyítés céljából. Ez azt takarja, hogy a többi 46 tagállam számára betekintést engedünk a magyar kormányzat legfontosabb kérdéseibe, kiemeljük és bemutatjuk azokat a területeket, amelyekkel mindennap meg kell küzdenünk hazánk kohéziójának további erősítésére. Valójában a közös gondolkodás és Magyarország diplomáciai láthatóságának elősegítése a cél.

- Hogy történik magának az elnöklésnek a folyamata, és kik felelnek az egyes tevékenységekért?
Az elnökségi tevékenységért, a programra vonatkozó részletes tervekért, a tervezett rendezvények koncepcióiért

az egyes minisztériumok, illetve miniszterek felelnek. Ahogy korábban is említettem, az ET legfőbb döntéshozó testületének elnöki posztját a magyar elnökség alatt a magyar külügyminiszter fogja betölteni, a testület hetente ülésező nagykövetségi formációját pedig a strasbourgi magyar állandó képviselő elnöklí. Ezzel összefüggésben az MB elnökeként a testületet a magyar külügyminiszter képviseli különböző fórumokon, beleértve az ET Parlamenti Közgyűlését is.

- Milyen prioritási területeket nevezett meg a magyar kormány?

Az ET-elnökség prioritásait kormányhatározat tartalmazza. Ezek közé sorolható a nemzeti kisebbségek hatékony védelmének előmozdítása; a jövő generáció: ifjúsáspolitikai, gyerekjogok, gyermekek és fiatalok lelki egészsége, családi értékek védelme, társadalmi felzárkóztatás és a romák lehetőségei; vallásközi párbeszéd; technológiai kihívások: kiberbűnözés, mesterséges intelligencia; és a környezetügy: európai tájvédelem, élőhelyek védelme, az egészséges környezethez való alapvető jog, fenntartható fejlődés. Az előzőekben említett magyar elnökségi koncepcióból látható, hogy az a magyar külpolitikai és nemzetpolitikai prioritásokat kiemelten kezeli, emellett törekszik a szomszédos országokkal, különösen a V4-gyel folytatott együttműködésünk erősítésére. Egyébként Magyarország 2021-ben részben a magyar ET-elnökséggel párhuzamosan ellátja a V4-elnökség feladatait is, így lehetnek kapcsolódások is a két elnökség prioritásai és programjai között. Emellett az ET-elnökségi prioritások meghatározása és azok sikeres ellátása hosszabb távon

ÍGY MŰKÖDIK A MINISZTERI BIZOTTSÁG

A Miniszteri Bizottság az Európa Tanács legfőbb államközi döntéshozó testülete. Az ET munkájának folyamatossága érdekében a bizottság az évente egyszer szokásos miniszteri találkozók között hetente ülésezik az ET-tagállamok strasbourgi állandó képviselőinek (nagyköveteinek) részvételével. Belépő elnökként, immár az ET alelnöki minőségében 2021 májusáig hazánk elnöklötte azt a speciális miniszteri bizottsági formációt, amely az Emberi Jogok Európai Bírósága ítéleteinek végrehajtását felügyeli. A magyar vezetéssel lefolytatott tárgyalások során a 47 tagállamot tömörítő páneurópai szervezetben minden vizsgált ügyben konszenzusos döntéshozatalra került sor.

a 2024 második felében esedékes uniós magyar elnökség kapcsán is szerepet játszhat.

- A vallásközi párbeszéd kiemelten fontos Európa számára, milyen célkitűzéseket tartalmaz a magyar program?
Az interkulturális párbeszéd vallási dimenziójának célja, hogy erősítse az egymás iránti tiszteletet, a toleranciát az európai társadalomban. Úgy tudom, hogy a magyar elnökség alatt a Miniszterelnökség Üldözött Keresztények Megsegítéséért és a Hungary Helps Program Megvalósításáért Felelős Államtitkársága rendezvényeket szervez, amelyek során a magyar humanitárius segítségnyújtás elveinek, a helyben történő segítségnyújtás kézzelfogható eredményeinek bemutatásán túl a vallásközi párbeszéd kérdésköre is visszakerülne az Európa Tanács tematikájába.

- Az látható, hogy hazánk szempontjából kiemelten fontos a határon túli magyarok védelme, amelynek kapcsán szinte minden lehetséges fórumon felszólalunk.

Igen, Magyarország nemzetiségpolitikája példaértékű, a nemzeti kisebbségek védelme hazánk külpolitikájának egyik kiemelt prioritása, az ET pedig a magyar nemzetpolitikai és szomszédságpolitikai érdekérvényesítés elsődleges nemzetközi fóruma. Az elnökség során az egyik elsődleges célkitűzés, hogy ez a magyar szempontból kiemelkedő jelentőségű kérdés nemcsak önmagában vett prioritásként, hanem áttételesen a többi célkitűzésben is megjelenjen. Az ET egyezményrendszere és monitoringmechanizmusai lehetőséget adnak arra, hogy a magyar külpolitika számára kiemelt jelentőséggel bíró témát nemzetközi szinten is aktívan napirenden tartsa. Meg kell említenünk, hogy az ET 2018-as horvát elnöksége a jelenlegi főtítkárr, Marija Pejčinović Burić akkori horvát kül- és Európa-ügyi miniszter elnökletével szintén kiemelten kezelte a kérdést, a magyar elnökségi tematika ebben a tekintetben a horvát elnökségi program folytatásának is tekinthető. Ebben a vonatkozásban négy konferenciát szervezünk.

- Milyen programokkal készülnek a prioritásokon túl?
Az elnökség keretében számos kulturális program is várható, ezek között lesznek könnyű- és komolyzenei koncertek, filmbemutató, kiállítások, ezen belül fotókiállítás, porcelánkiállítás, illetve egyéb programok is. Mindezek Magyarország és a kultúránk széles körű bemutatását célozzák meg, és magyarországi, elsősorban budapesti, illetve strasbourgi helyszíneken valósulnak majd meg.

Tanulás kreatíván

A Nemzeti Közsolgálati Egyetem jövőjének egyik sarokköve lehet a Kreatív Tanulás Program, amely a jelenlegi rendszernél jobban alkalmazkodik a fiatal generáció megváltozott tanulási szokásaihoz és elképzeléseihez. A megalapozó elemzések után a Kreatív Tanulás Munkacsoport tavaly nyári megalakulása, majd az idei év elején létrejött Kreatív Tanulás Kutatóműhely adott újabb lendületet a program megvalósításának, amelynek eredményeiről egy június végi konferencián számolnak be a résztvevők.

Több hazai és nemzetközi kutatás is azt bizonyítja, hogy az úgynevezett Z generáció tagjai már másképpen gondolkodnak a tanulásról és benne az oktatók szerepéről, mint a korábbi generációk. Ráadásul jóval kevésbé tűrik a monotonitást, mint az idősebbek, az új dolgokra viszont egyértelműen fogékonyabbak. Nem kérdés, hogy az oktatás-képzés rendszerének, módszertanának is igazodnia kell a megváltozott igényekhez. Ezt a Nemzeti Közsolgálati Egyetem is fontos feladatának tartja, ezért is kezdődött el az intézményben egy szakmai munka a Kreatív Tanulás Program kimunkálására. „A csökkenő felvételi jelentkezési

számok miatt is szükség van egy új szemléletre, amely jobban figyel a Z generáció gondolkodására. Vonzó képzéseket és perspektívákat kell kínálnunk számukra, ehhez pedig új módszerekre is szükség van” – fogalmazott egy korábbi lapszámunkban Christián László r. ezredes, az NKE oktatási rektorhelyettese. Az Intézményfejlesztési Tervben is megfogalmazott célok között van a többi között a mentorálási tevékenység erősítése, a kiscsoportos, akár személyre szóló képzési forma előtérbe helyezése vagy a kulcsképeségek fejlesztése. Az Oktatási Stratégia hat dimenzióban fogalmazta meg az intézmény oktatással kapcsolatos céljait. Ezek közül kettő közvetlenül, a többi négy pedig közvetetten érintkezik a Kreatív Tanulás Programmal. A dimenziók közé tartozik a versenyképesség az oktatásban, a hallgatói tehetséggondozás, a tudományos kapacitás és utánpótlás, a kutatási és innovációs versenyképesség, a tudományos és kulturális reputáció, valamint a hatékony működés, gazdálkodás és digitalizáció. A program keretében a célkitűzések megvalósítása érdekében jött létre a Kreatív Tanulás Munkacsoport és a Kreatív Tanulás Kutatóműhely is, amelyek fontos szereplői az intézmény előtt álló feladatoknak. A munkacsoport és a kutatóműhely vezetője Méhes Tamás adjunktus, oktatási dékánhelyettes egy korábbi interjúban elmondta: oktatók és hallgatók is részt vesznek a havi rendszerességgel ülésező munkacsoport tevékenységében. A szervezet elsődleges feladata egy koncepció kidolgozása és a stratégiaalkotás, valamint a kreatív tanulást segítő, támogató projekt „levezénylése”. A szakember szerint

a program sikeres megvalósításához minden egyetemi polgár közreműködésére szükség van, ezért is hoznak létre például egy oktatói hálózatot az egyetem valamennyi tanszékének közreműködésével, amely aktívan támogatja a projektet. A program keretében egy úgynevezett szolgáltatási kosár kialakítása is zajlik éppen, ezt töltik meg képzésekkel, programokkal, jó gyakorlatokkal. Ezekből az oktatók szabadon választhatnának, a kínálatot pedig folyamatosan szélesítik. A szolgáltatási kosár idén ősztől igénybe vehető elemei közé tartozik a többi között a tréneri készségek és kompetenciák fejlesztése kezdők és haladók számára, innovatív módszerek az oktatásban, tanácsadói-szakértői kompetenciák fejlesztése oktatók számára, taneszköz-fejlesztés, módszertani kézikönyv fejlesztése, interaktív óratartás digitális környezetben, valamint a szervezeti és személyes coaching.

A Kreatív Tanulás Programban fontos szerepet kapnak az úgynevezett jó gyakorlatok is. Ezeket a program szervezői folyamatosan gyűjtik, rendszerezik, és elérhetővé teszik az oktatói közösség számára. Az eddig beérkezett 96 jó gyakorlatot a Kreatív Tanulás Munkacsoport tagjai – karspecifikusan és átfogóan, általános alkalmazhatóság szempontjából is – értékelték, véleményezték, és elkezdtek azok publikálható formában történő előkészítését. Az egyetemi honlapon a Kreatív Tanulás Program céljára dedikált aloldalon várhatóan június végétől elérhetőek lesznek a jó gyakorlatok, amelyek egy részét a júniusi workshopokon is megismerhetik az érdeklődők. „Úgy véljük, hogy az egyetemi jó gyakorlatok megismerése igen hasznos az oktatók számára, hiszen egy adott tanszéken alkalmazott innováció, megoldás más szervezeti egységnél is adaptálható. Ezért a jó gyakorlatok gyűjtését a továbbiakban is folytatni szeretnénk, aminek érdekében az egyetem honlapján a Kreatív Tanulás Program aloldalán egy állandóan elérhető űrlapot kívánunk létrehozni 2021 szeptemberétől” – fogalmazott lapunknak Méhes Tamás.

A program részeként mindazon tanszékek munkáját, amelyek a Kreatív Tanulás Program megvalósításában aktívan részt vesznek, díjban részesítenék. A pályázat útján elnyerhető Innovatív/Kreatív tanszék díjjal elismert oktatási egységek használhatják a díj logóját, és támogatást kaphatnak innovációs tervük megvalósítására. Méhes Tamás szerint az Innovatív Tanszék ötlete rendkívül motiváló, és számos lehetőséget nyújt az oktatók módszertani megújulására, és ezzel együtt a hallgatók számára is élményszerűséget ad, valamint lehetőséget a konstruktív tanulási környezet megteremtésére.

Szöveg: Szőőr Ádám Fotó: Szilágyi Dénes

OKTATÓI KOMPETENCIAKUTATÁS

A Kreatív Tanulás Program részeként kerül sor az NKE-n az oktatói kompetenciakutatásra, amelyet Hegedűs Judit egyetemi docens és Barnucz Nóra nyelvtanár vezetnek. Utóbbi a Ludovika TV-ben elmondta: céljuk az intézmény módszertani fejlesztési igényeinek beazonosítása. Az oktatók pedagógiai kompetenciájának feltérképezése mellett az oktatók digitális kompetenciájának vizsgálatát is elvégzik. Elsősorban egy kvalitatív kutatást (interjúk, fókuszcsoportos interjúk) terveznek, majd ennek eredményei alapján kérdőívet dolgoznak ki az oktatók kompetenciájának és módszertani fejlesztési igényeinek feltérképezése céljából (2021. június–november). Az adatfelvételt követi majd az eredmények elemzése és a javaslatok megfogalmazása.

Hajlék nélkül,

remény nélkül?

Minden állampolgár életét érintő kérdés, mégis keveset beszélünk róla. 2011 óta büntetik, 2013 óta az Alaptörvényben is benne van, pár évre rá pedig az Országgyűlés is kimondta: az egész ország területén jogellenes a közterületi hajléktalanság. Mit tehet az EU, mit a tagállamok, és hogyan élik meg a hajléktalanok azt, hogy nemkívánatos a létezésük? Összeállításunkban ezekre a kérdésekre is próbáltunk válaszokat találni.

Európa-szerte óriási kihívás a hajléktalanság emberséges kezelése, ugyanis a lakhatás alapvető emberi jog, mégis mintegy 800 ezer európai tölti napjait az utcákon, 82 millió ember számára pedig nehézséget jelent a lakhatás biztosítása. Ezek a számok pedig évről évre egyre nőnek. A hajléktalanság fokozódásának hátterében gazdasági és szociális problémák szintúgy meghúzódnak, mint a nem megfelelő (tagállamonként eltérő) szociálpolitikai döntések. Arról nem beszélve, hogy a magas(abb) lakhatási költségek, a gazdaság visszaesése, a munkahelyek megszűnése és a koronavírus-járvány még tovább fokozza a hajléktalansági ráta értékeit. Az Európai Unió álláspontja szerint a tagállamoknak meg kellene szüntetniük a hajléktalanság büntethetőségét, és egyenlő hozzáférést kellene biztosítani mindenki számára a közjavakhoz, így például az egészségügyi, az oktatási és a szociális szolgáltatásokhoz. A szegénység legsúlyosabb formájaként számoltartott hajléktalanság felszámolása érdekében az Európai Parlament egy sor ajánlást fogalmazott meg annak érdekében, hogy 2030-ra mindenki feje

felé tető kerüljön a kontinens országaiban. A parlament a jobb nyomonkövethetőség, a nemzeti hajléktalanstratégiák uniós keretrendszerének létrehozása és a „mindenekelőtt lakhatás” elvének bevezetése mellett a tagállamok számára számos egyéb javaslatot fogalmazott meg. Ezek közé tartozik például az, hogy az országok vállaljanak felelősséget a hajléktalanság megoldásáért, foglalkozzanak a megelőzéssel és a korai beavatkozással, vagy hogy biztosítsanak a hajléktalanok speciális igényeit figyelembe vevő, testre szabott támogatást, képzést és programokat a munkaerőpiacra való visszatéréshez. Bár a lakhatáspolitikai nem tartozik az uniós hatáskörök közé, az Európai Unió ajánlások és rendeletek útján mégis megtalálja a módját annak, hogy segítse az utcán élőket, például az állami támogatásokat, az adózást és a versenyt szabályozó rendelkezések révén.

MAGYAR SZABÁLYOZÁS

A magyar kormány 2018. június 20-án fogadta el azt a szabálysértés-törvény-módosítást, amely lényegében betiltja

és kriminalizálja a hajléktalanságot. Az új törvény értelmében „eljárás indul azon személy ellen, aki életvitelszerűen tartózkodik közterületen és 90 napon belül háromszori felszólítás után sem hagy fel ezen tevékenységgel”. A törvény azt is kimondja, hogy pénzbírság nem szabható ki, egyből szabálysértési őrizetbe kell venni az illetőt, és erről – ellentétben a korábbi gyakorlattal – a helyi önkormányzatok sem dönthetnek másként. A rendőrség feladata, hogy gondoskodjon az elkövető tisztálkodási lehetőségéről és tiszta ruhával történő ellátásáról, és a rendelkezés arra is kitér, hogy csak az ellen nem indul eljárás, aki a felajánlott szociális szolgáltatást elfogadja. Bírók egy csoportja indítványozta a törvénymódosítás felülvizsgálatát az Alkotmánybíróságnál, ugyanis úgy vélték, a „rendelkezések ellentétesek a jogállamiság elvével és az emberi méltósághoz való joggal” – olvasható az indítványban. A bírók egyebek mellett hivatkoztak az Alkotmánybíróság egy 2012-es döntésére, amely megsemmisített egy hasonló szabálysértési tényállást, azonban a 2019-ben született döntés végül pontot tett az i-re: az életvitelszerű közterületen tartózkodás tilalma nem Alaptörvény-ellenes, ugyanakkor az államnak különös körültekintéssel kell eljárnia a szankciók meghozatalakor.

HAJLÉKTALANKÉNT A TÖRVÉNYEK ÁRNYÉKÁBAN

„Nem könnyű, de ez van... a rendőrökkel nincs baj, meg egyébként is: mi rosszabb van, mint elveszíteni mindened?” – összegezte az utcai életét P. András, aki több mint négy éve él már Budapesten hajléktalanként. A teljes neve elhallgatását kérő férfi kérésünkre elmesélte: általános iskolai végzettsége van, a gimnáziumot nem tudta befejezni, mert szülei elküldték dolgozni. Mikor feljött Budapestre, konyhai kiegészítőként kapott munkát egy kifőzdében, de onnan hamar kirakták „leépítés” címszó alatt. Jelentkezett a Nemzeti Munkaügyi Hivatal illetékes osztályán, hogy segítsenek neki munkát találni, de magasabb iskolai végzettség és munkatapasztalat hiányában nem járt sikerrel. „Nem tudtam fizetni az albérltet, ezért megszűnt a lakcímem... Utána már senkinek nem kellett” – meséli P. András, miközben örömmel fogadja a friss péksüteményt és palack vizet, amellyel a beszélgetésért fizetnek neki. Elmondta azt is, hogy nem a rendőröktől fél legjobban, azok békén hagyják őt és társait (itt egy csoport idősebb hajléktalan felé mutat), sokkal inkább a drogos, agresszív hajléktalanoktól és azoktól, akik bár nem hajléktalanok, egész napjukat az utcán töltik a gyengébbek székírozásával. „A rendőrök

AZ EURÓPAI PARLAMENT JAVASLATAI A TAGÁLLAMOKNAK:

- vállaljanak felelősséget a hajléktalanság megoldásáért, foglalkozzanak a megelőzéssel és a korai beavatkozással;
- a bevált gyakorlatok cseréjére van szükség a tagállamok között;
- szüntessék meg a hajléktalanság büntethetőségét;
- biztosítsanak egyenlő hozzáférést az olyan közszolgáltatásokhoz, mint az egészségügyi ellátás, az oktatás és a szociális szolgáltatások;
- biztosítsanak a hajléktalanok speciális igényeit figyelembe vevő, testre szabott támogatást, képzést és programokat a munkaerőpiacra való visszatéréshez;
- javítsák az adatgyűjtés hatékonyságát a hajléktalanság valós mértékének felméréséhez;
- adjanak pénzügyi támogatást azoknak a civil szervezeteknek és helyi szervezeteknek, amelyek biztonságos helyet nyújtanak a hajléktalanoknak és segítenek a kilakoltatások megelőzésében, különösen a koronavírus-járvány idején;
- hajtsanak végre hosszú távra szóló, a közösségen alapuló, a mindenekelőtt a lakhatás elvén alapuló, integrált nemzeti hajléktalanstratégiát;
- ideiglenes megoldásként biztosítsanak folyamatos hozzáférést a menedékhelyekhez;
- biztosítsák valamennyi érdekelt fél részvételét a hajléktalansággal kapcsolatos stratégia kialakításában; és
- segítsék a szociális vállalkozásokat és az öninovációs tevékenységeket a hajléktalanok aktív társadalmi befogadásának javítása érdekében.

kedvesek, elnéznek mellettünk, még akkor is, ha látják, éppen nem utcára való dolgot teszünk, például a szükségletünket végezzük egy bokorban... tudják, nem tudunk mást tenni.” Arról is kérdeztük a harmincas éveit végén járó fiatalembert, hogy hogyan változott meg az élete 2018 után? András nem tudta, hogy új szabályok vannak érvényben: „Híreket legfeljebb az eldobott újságokból olvasok, de inkább abból sem, mert minék, és a rendőrök nem kérdezősködnek, ha nem csinálsz bajt...” Arra a kérdésre, hogy miért nem ment még haza, ha itt nem kap munkát, s laknia sincs sehol, nem tudott válaszolni, csak annyit mondott a koszos és nyirkos aluljáró falai között: „Várom, hogy észrevegyék, hogy nem vagyok hülye.”

Szöveg: Zavodnyik Blanka Fotó: Daniel van den Berg/Unsplash

Tűzvédelmi mérnöki alapképzési szak indításáról döntött a Nemzeti Közsolgálati Egyetem Szenátusa. A szak jövőjét a remények szerint biztossá teheti, hogy életre hívásának igénye az építőipar és más gazdasági szereplők felől érkezett. Magyarországon ugyanis sok olyan gazdálkodó szervezet működik, amelynek szüksége van tűzvédelmi mérnök szakemberekre, akiknek a speciális tudását az új képzés alapozhatja meg.

Új szak a katasztrófavédelmi képzésben

„Nagyon komoly szakmai igény jelentkezik a tűzvédelmi mérnöki képzéssel kapcsolatban” – szögezte le a Ludovika TV műsorában a szakfelelősi teendőket ellátásával megbízott Vass Gyula tű. ezredes, egyetemi docens. A Katasztrófavédelmi Intézet intézetvezetője az NKE Szenátusának szakindítási döntésével kapcsolatban jelezte: a Magyar Mérnöki Kamara, a Magyar Építész Kamara, az Építési Vállalkozók Országos Szakszövetsége, de vegyipari és gyógyszeripari érdekképviseletek is jelezték, hogy ilyen szakemberekből hiány van a különféle gazdasági ágazatokban. Ezért készítették elő a sikeres szaklétesítés eredményeként a felsőoktatási jegyzékben szereplő és elfogadott képzési és kimeneti követelményekkel rendelkező szaknak a szakindítási eljárását. „A tűzvédelmi mérnökök az építményekkel és ipari technológiákkal kapcsolatos tűzvédelmi tervezői, kivitelezői, üzemeltetői feladatokat végzik majd” – tájékoztatott Vass Gyula. A képzés négyéves, a hallgatók a tanterv szerint komplex ismeretanyagot kapnak: természettudományi, gazdasági, humán alapismereteket és a tűzvédelemhez kapcsolódó általános és speciális szakmai ismereteket. A Katasztrófavédelmi Intézet célja, hogy olyan

mérnöki képességekkel és kompetenciákkal rendelkező szakembereket képezzen, akik alkalmasak az említett feladatok magas szintű elvégzésére, akár vezető beosztásban, és nemcsak a gazdálkodói szervezeteknél, hanem a hivatásos katasztrófavédelemnél is. Az alapképzésre épülhet a jövőben a tűzvédelmi mérnöki mesterképzési szak, ezzel válna teljessé ez a képzési struktúra. A szak elindítása nemcsak a képzésben, hanem a mérnöki tevékenység és a tűzoltói hivatás vonzerejében is többletet jelenthet. A tűzoltói hivatás presztízse kimagasló, az elmúlt években történt felmérések alapján nemcsak Magyarországon, hanem a világon is a társadalom által a legelismertebb hivatások közé tartozik. Nem nehéz ezt belátni, hiszen a tűzoltók a bajbajutottak mentésére tették fel az életüket, ez a hitvallás a tűzoltók körében messzemenően érvényesül. Természetesen a gróf Széchenyi Ödön által 1870-ben a fővárosban elsőként megalapított hivatásos tűzoltóság feladata mára jelentősen

kibővült: ma egy tűzoltó a katasztrófavédelem integrált rendszerében nemcsak a klasszikus tűzoltói, hanem iparbiztonsági és polgári védelmi feladatokat is ellát a lakosság életének, testi épségének a megóvása, az anyagi javak védelme, illetve és a kritikus infrastruktúrák működésének fenntartása céljából. Ezt a komplexitást jól jelzi a katasztrófavédelem jelmondata: „Magyarország szolgálatában a biztonságért!” Ehhez az összetett szakmai feladatrendszerhez természetesen a Nemzeti Közsolgálati Egyetem Katasztrófavédelmi Intézetének képzései is igazodnak a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság támogatása mellett. A Katasztrófavédelmi Intézet az egységes rendészeti hivatásrendi struktúrához igazodva a Rendészettudományi Kar önálló intézeteként működik. Az intézetben az alapszakon olyan katasztrófavédelmi szervezőket képeznek, akik a katasztrófavédelmi szerveknél, a hivatásos, az önkormányzati és a létesítményi tűzoltóságnál, a közigazgatási és a gazdasági szerveknél katasztrófavédelmi, tűzvédelmi (tűzoltói), iparbiztonsági feladatok ellátására alkalmasak. Az alapszak egyik specializációja a katasztrófavédelmi művelti szakirány. Az ott tanuló hallgatók megismerik a katasztrófák elleni védekezés szervezeti és irányítási rendszerét, a megelőzés, a védekezés és a helyreállítás feladatrendszerének összekapcsolódásait, de elsajátítják a lakosság katasztrófavédelmi és polgári védelmi felkészítésével kapcsolatos feladatokat, azok végrehajtásának gyakorlati megoldásait. A tűzvédelmi és mentésirányítási szakirányon a tűzvédelmi hatósági tevékenységre, tűzvizsgálatra készítik fel a hallgatókat. Ők a tűzoltási, műszaki mentési és elsődleges katasztrófaelhárítási feladatokkal kapcsolatos beosztott vezetői feladatokra is alkalmasakká válnak, de az önkormányzati, létesítményi tűzoltóságok, tűzvédelmi szervezetek szakmai irányítására is. Az iparbiztonsági szakirányon a veszélyes üzemekre és veszélyes anyagokra vonatkozó szabályok és gyakorlatok megismerése a legfőbb feladat. A hallgatók a veszélyes üzemek létesítésével, működtetésével összefüggő biztonsági feladatok ellátására és a veszélyes áruk szállításával kapcsolatos hatósági tevékenység végzésére, de a kritikus infrastruktúrák védelméből adódó feladatok ellátására is alkalmasak lesznek a végzés után. Az intézet kínálatában mesterképzés is elérhető, amelynek célja olyan katasztrófavédelmi szakemberek képzése, akik a Belügyminisztériumban, a katasztrófavédelmi szerveknél a hivatásos, az önkormányzati és a létesítményi tűzoltóságnál, a közigazgatási és a gazdasági szerveknél közép- és felsővezető munkakörökben képesek a védelmi feladatok tervezését, szervezését és irányítását végezni a katasztrófavédelmi, tűzvédelmi (tűzoltói), iparbiztonsági szakterületeken.

Szöveg: Tasi Tibor Fotó: Szilágyi Dénes

„JÁTÉKOS” TOBORZÁS

Az Egyesült Államokban már nagy hagyománya van annak, hogy a katonaság soraiba a videójátékokon keresztül is toboroznak fiatalokat. Hazánkban még gyerekcipőben jár a kezdeményezés, de a Lenovo Legion Honvéd Esport Akadémia létrehozásával erősödhet ez a vonulat is. A témáról Baglyos Sándorral, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem hallgatójával beszélgettünk, aki a Videójátékok szerepe a katonai toborzásban című diákköri dolgozatával első díjat nyert az idei Országos Tudományos Diákköri Konferencián.

Valószínűleg sokunk emlékezetében él a 80-as évek egyik kultfilmjének, a Tom Cruise főszereplésével készült *Top Gunn*nak több akciójelenete is. A film nagy sláger volt a mozikban, olyannyira, hogy sok fiatal ennek hatására jelentkezett katonának az amerikai hadseregbe. A hollywoodi filmkészítők később is jelentkeztek hasonló alkotásokkal, ilyen volt például a történelmi alapokon nyugvó *Pearl Harbor* vagy a valós eseményeket feldolgozó *Black Hawk Down*. A Pentagon pedig komoly toborzó kampányt szervezett a filmek köré, sokszor már a mozikban „lecsapva” a még a filmélmény hatása alatt lévő fiatalokra. Később jöttek a sorozatok és a valóságshow-k, de jó néhány éve már a videójátékok töltik be a legnagyobb motivációs szerepet a katonai toborzásban. „Tekintettel a játékkonzolok, az FPS-játékok és sportszimulátorok kereskedelmi sikerére, az amerikai hadsereg úgy gondolta, hogy hiba lenne nem kihasználni a médiaszektor adta lehetőségeket” – fogalmazott lapunknak Baglyos Sándor. Az Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar hallgatója elmondta: a Pentagon 1999-ben megalapította a Los Angeles-i Kreatív Technológiai Intézetet, amelynek az volt a fő küldetése, hogy a Pentagon finanszírozásából összefogják a hollywoodi tehetségeket,

neves játékkészítőket, és magát a játékipart, hogy a katonaság segítségére legyenek. A cél az volt, hogy minél valóságosabb élményt tudjanak kreálni az amerikai hadseregnek, hogy a katonák kiképzése, a taktikai döntéshozatala, a kulturális tudatossága terén áttörő fejlődést érjenek el. Emellett szerették volna a PTSD-ben (poszttraumás stressz) szenvedő betegeket a legmodernebb technológiával gyógyítani. Ehhez ugyanis nagy segítséget jelentenek a videójátékok. „A kezelések leghatékonyabb módja a modern szimulált expozíciós terápia, amelynek során a beteg biztonságos és kontrollált körülmények között fokozatosan és ismételt szembeszáll félelmével, traumájával egy virtuális környezetben, és megpróbál azon felülkerekedni olyan tempóban, amellyel a beteg képes megküzdeni. Általában ezt egy VR-szemüveggel a fejükön és valamilyen kontrollrel vagy játék fegyver segítségével végzik” – nyilatkozta az OTDK-győztes Baglyos Sándor. A fő cél ebben az esetben az, hogy az áldozat ne saját magát okolja a trauma kialakulásáért. Ezt segíti a „BraveMind” elnevezésű program, amely pszichológusok és játékkészítők közreműködésével jött létre, hogy modern klinikai eszközökkel közösen le tudják küzdeni a traumákat a virtuális térben.

Visszatérve a katonai toborzásra, érdemes beszélünk azokról a videójátékokról is, amelyek nagyban segítettek a Pentagon céljait. Az amerikai védelmi minisztérium 2002-ben 7,5 millió dollárért fejlesztette ki az *America's Army* című videójátékot, amelyet bárki ingyen letölthetett. Az USA több nagyvárosának bevásárlóközpontjaiban olyan helyiségeket hozott létre az amerikai hadsereg, ahol ilyen és ehhez hasonló játékokkal lehetett játszani, és a toborzótisztek már ott a helyszínen információkkal tudtak szolgálni az érdeklődő fiataloknak az amerikai hadseregről. Baglyos Sándor szerint érdemes lenne hazánkban is hasonló rendszerben motiválni a fiatalokat a katonai pálya irányába. A Zrínyi 2026 honvédelmi és haderő-fejlesztési programnak mindenesetre már vannak olyan elemei, amelyek ebbe vonulatba illeszkednek. A Honvédelmi Sportszövetség céljai között szerepel a honvédelmi nevelés erősítése, a honvédelemhez köthető sportágak felkarolása. A célok eléréséhez videójátékokkal is ösztönzik a fiatalokat. Erre jó példa a 2018-ban létrejött *Lenovo Legion Honvéd Esport Akadémia*, amelyben közvetlenül nem katonákat, hanem e-sport-játékosokat toboroznak és képeznek, de a háttérben természetesen ott van a Magyar Honvédség is. „Az akadémia hallgatóit folyamatosan mentorálják, és ha valaki nagyon jól teljesít, akkor e-sport-rendezvényeken is elindulhat, amelyeknek egyre komolyabb a díjazása” – fogalmaz Baglyos Sándor. Az NKE OTDK-győztes hallgatója szerint

a videójátékok a korábban már említett PTSD-kezelésen túl több területen is hasznosnak bizonyulhatnak. Ilyen például az idegen nyelvi vagy a kognitív képességek fejlődése. Ha valaki rendszeresen játszik, elvileg nő a koncentrációképessége, jobb lesz a reakcióideje és a térbeli memóriája, valamint kritikus helyzetekben is gyorsabb és vélhetően jobb döntéseket hoz. Áttételesen akár ezek a videójátékok által megerősített képességek is segíthették Baglyos Sándort a győztes OTDK-dolgozat elkészítésében, amelyben segítő támogatást nyújtott tanára, Bányász Péter egyetemi adjunktus. Az ÁNTK hallgatója még nem döntött arról, hogy a tudományos vagy az IT-biztonsági tanácsadói karriert válassza. Mindenesetre tavaly augusztustól tanulmányai mellett vállalatbiztonsági tanácsadóként dolgozik az egyik nagy telekommunikációs cégnél. Elmondása szerint jelenleg legjobban a kiberbiztonsági auditálás érdekli, de akár egy újabb diákköri dolgozat elkészítése is napirenden van az életében.

Szöveg: Szőőr Ádám

A LEGELTERJEDTEBB JÁTÉKTÍPUSOK

Jelenleg a legelterjedtebb játéktípusok az MMO és a MOBA. Az MMO-k olyan online játékok, amelyeket egyszerre sokan játszhatnak, és a játékosok gyakran csapatokba vagy „céhekbe” tömörülve, közös erővel érhetik el céljaikat. Az MMO-k legnépszerűbb alfaja az MMORPG, ahol a játékos egy karaktert (vagy „avatárt”) hoz létre egy fantáziavilágban, és elvégzi a különböző feladatokat és küldetéseket egyedül vagy más játékosokkal. Az ilyen típusú játékok népszerű példái a *World of Warcraft* és a *The Elder Scrolls Online*. Az online multiplayer játékok másik típusa a MOBA. Ez a játéktípus egyre népszerűbb, különösen az e-sportokban. A MOBA egy versenyképes játék, ahol két csapatnak „valós időben” (azaz nem egymást váltva) kell versenyeznie a játékon belüli erőforrásokért, és le kell győzniük egymást, miközben védik a saját területeiket. A játékmenet gyakran gyors iramú és körökre osztott, ezért összehasonlítható a kosárlabdával és a focival. A MOBA népszerű példái közé tartozik a *League of Legends* és a *DOTA 2*.

Végeztek az első magyar „űrkatona”

Az űrhadviselésben képviselhetik Magyarországot azok a katonák, akik elvégezték az első alkalommal megszervezett Bevezetés az űreszközök üzemeltetésébe című tanfolyamot.

A Magyar Honvédség, a Debreceni Egyetem, valamint felsőoktatási és vállalati partnerek együttműködésével indult program ünnepélyes oklevélátadóján tíz katona vehette át a végzettséget igazoló okiratot.

A nagyhatalmak, de a feltörekvő országok is arra készülnek, hogy ki lépjenek az űrbe, és onnan irányítsák a „földi életet”, ennek vannak nemzetbiztonsági, gazdasági kockázatai és előnyei is – világította meg a képzés létjogosultságát az oklevélátadón Németh Szilárd, a Honvédelmi Minisztérium parlamenti államtitkára. Az űrhadviselésből nem maradhat ki a NATO sem, amely 2019-ben nyilvánította művelési területté a világűrűt. A szövetségnek Magyarország is tagja, így a Magyar Honvédségnek rendelkeznie kell olyan katonákkal, akik űrkiképzésben részesültek, ez biztonságpolitikai szempontból sem elhanyagolható. Elvégre a világűr is művelési területté vált, a védelmi képességek szempontjából meghatározó tér. A hadseregek képzésében egyre nagyobb szerepet vállalnak az egyetemek, külföldön az egyesült államokbeli MIT, de akár a Stanford és a moszkvai Lomonoszov Egyetem, itthon a Nemzeti Közszolgálati Egyetem és a Debreceni Egyetem végez ilyen tevékenységet.

„A 21. századi emberiség történelmét a világűrben írják. Azok a nemzetek, akik ennek előbb ébrednek tudatára, előnyben vannak. A magyar kormány mindent megtesz azért, hogy Magyarország előnybe kerüljön” – fogalmazott Ferencz Orsolya űrkutatásért felelős miniszteri biztos, aki beszélt arról is, hogy számos magyar űreszköz működik a világűrben, van magyar űripar, amely sokrétű. „Példaértékű az a közös vállalat, amelynek keretében önök valóban az ismeretlen felé indultak el, hogy olyan tudást sajátítsanak el, amely

a nagyon közeli jövőben mindenki számára nélkülözhetetlen lesz. Nagyon komoly érdekérvényesítés zajlik a világűrben” – mondta a végzeteknek a miniszteri biztos. Hogy mennyire sokat változott a szemlélet a világűr stratégiai jelentőségével kapcsolatban, azt jól szemléltette Böröndi Gábor altábornagy, a Magyar Honvédség parancsnokának helyettese. Mint mondta: pár évvel ezelőtt sokan szkeptikusak voltak, amikor a kibertérről beszéltünk. Ma a Magyar Honvédség Parancsnokságán működik Kibervédelmi Szemléltőség. A kibervédelem parancsnoki feladatait jelenleg Kovács László dandártábornok, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem egyetemi tanára látja el. Mindez és a kibernetika központ létrejötte is jelzi, hogy a terület fontossá vált a nemzetbiztonság, a Magyar Honvédség és Magyarország szempontjából. Az elmúlt évszázad legjelentősebb haderőfejlesztésének pedig része a kibervédelem, végeredménye egy új Magyar Honvédség lesz. „Miért fontos az űr

a Magyar Honvédség szempontjából? Maga a műholdas távközlés, a távérzékelés, az adatok továbbítása a közeli jövőben már nem a földön fog történni, 2030–2040 táján a nagyhatalmak a vezetési pontjaikat kitelepítik a világűrbe. Magyarországnak és a Magyar Honvédségnek elemi érdeke, hogy tudja, mi folyik az űrben, enélkül a haderőfejlesztés több eleme is óriási csorbát szenved” – tette hozzá Böröndi Gábor altábornagy. A végzett katonákra nagy feladat vár, hiszen az űrhadviselés területén nincs kitaposott ösvény. Harcszabályzat, eljárásrend – egyebek mellett ezek kidolgozása vár a 950 órás tanfolyam követelményeit teljesítő tíz katonára, akiknek Németh Szilárd, a Honvédelmi Minisztérium parlamenti államtitkára és Szilvássy Zoltán, a Debreceni Egyetem rektora adta át az okleveleket.

Az űrtevékenység egyébként a civil életben sem áll meg. A tervek szerint az évtized közepén juttathatunk magyar kutató űrhajóst nemzetközi együttműködésben a Nemzetközi Űrállomásra (ISS). Az ő munkája felbecsülhetetlen értékű lesz a várakozások szerint, hiszen a munkában részt vevő egyetemeket, cégeket és a teljes high-tech szektort élénkíti, ezzel növeli az ország versenyképességét. Már az ISS-re való feljutásban is nagy a verseny, a kiválasztásnál alaposan átvizsgálják egy-egy misszió tudományos tartalmát. Magyarország közel száz tudós bevonásával készített programot a magyar űrhajós számára. A feljutáshoz számos lehetőség kínálkozik, hiszen az orosz Szozuz űrhajókkal már-már menetrend szerint lehet utazni, de az Egyesült Államok is újra képes embert juttatni az űrbe a SpaceX és a NASA együttműködésében. Mellettük az ESA, az Európai Űrügynökség is tervezi, hogy képes legyen önállóan embert küldeni az űrbe.

Szöveg: Tasi Tibor

Fotó: Kismartoni Máttyás (honvedelem.hu / HM Zrínyi NKft.)

MAGYAR SIKEREK A VILÁGŰRZEN

TRITEL SUGÁRZÁSMÉRŐ – a Hold körüli pályán keringő Lunar Gateway belső sugázmérő rendszerének egyik eleme.

PULI LUNAR WATER SNOOPER – a Puli Space új, „vízszimatoló” detektora a NASA támogatásával.

SMOG-1 – a BME legújabb fejlesztésű pikoműholdja.

REMDESIMIR – a világon elsőként magyar cégek vizsgálhatták a Nemzetközi Űrállomáson a koronavírus ellen használt szert.

HELYREÁLLÍTÁSI ALAP: mire és mennyi jut hazánknak?

A Next Generation EU több, mint egy pusztán helyreállítási terv – ezzel a szlogennel hirdeti az Európai Unió eddigi legnagyobb hosszú távú költségvetését.

A koronavírus-járvány okozta világválság lehetőséget teremt arra, hogy olyan gazdasági környezetet hozzunk létre, amelyben élni szeretnénk. Számunkra most azonban az a legfontosabb kérdés, hogy a helyreállítási alpból mire és mennyi jut hazánknak. A válaszkeresésben Navracsics Tibor volt uniós biztos, a Nemzeti Közszerződési Egyetem Európa Stratégia Kutatóintézet (Eustrat) vezetője volt a segítségünkre.

Az EU hosszú távú költségvetése és a helyreállítást célzó ideiglenes Next Generation EU eszköz együttesen rekord összegű forrásból gazdálkodik. Európa újjáépítésére összesen 1,8 billió euró áll majd rendelkezésre a következő években. A tervbe vett intézkedések eredményeképpen Európa zöldebb, digitálisabb és ellenállóbb lesz. Az összeg több mint fele a korszerűsítést támogatja, olyan eszközökkel, mint a kutatás és az innováció (az Európai Horizont programon

keresztül); a méltányos éghajlatvédelmi és digitális átállás (a Méltányos Átállást Támogató Alap és a Digitális Európa Program révén); a felkészültség, a helyreállítási és a reziliencia növelése (a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz, a rescEU és az új uniós egészségügyi cselekvési program révén). Az alap – és az azt jogilag folyósíthatóvá tevő jogszabályi keret – számos vitát szül(t) Budapest és Brüsszel között. Az Európai Bizottsághoz benyújtott

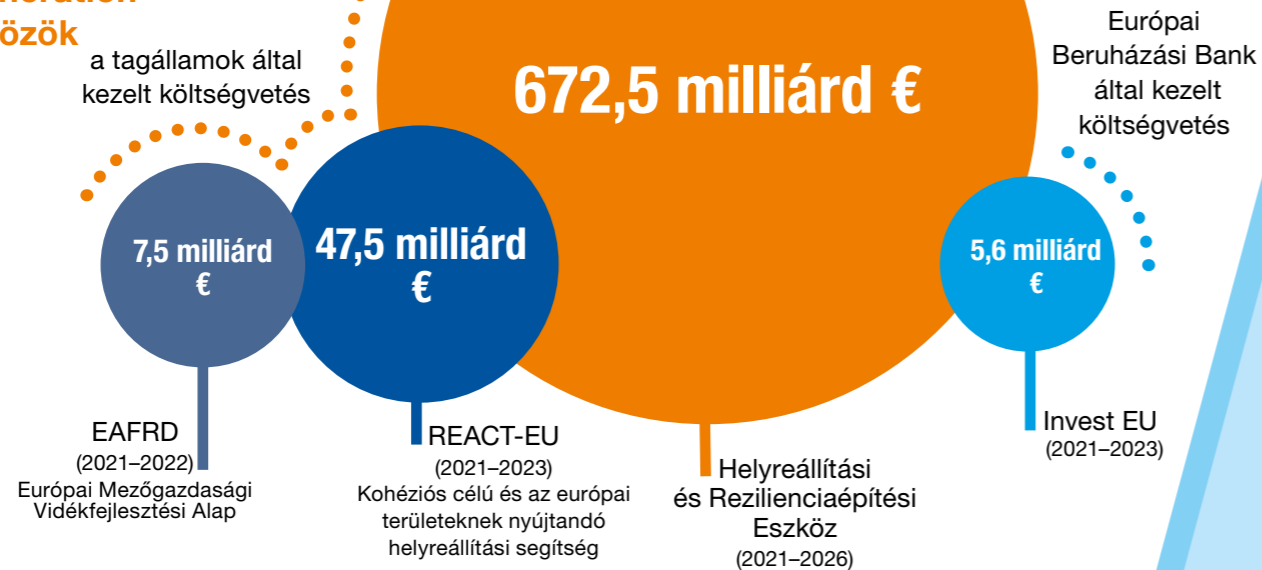
magyar terv legmeghatározóbb eleme az egészségügyi rendszer további fejlesztése, valamint kiemelt terület a környezetbarát közlekedés és az oktatási rendszer átfogó fejlesztése. A körforgásos gazdaságra való átállás elősegítésére, a legelmaradottabb települések felzárkóztatására és a környezetvédelmi kezdeményezésekre is jelentős mértékű forrás jut. Magyarország a rendelkezésre álló hitelkeretet egyelőre – a tagállamok többségéhez hasonlóan – nem használja fel, vagyis a hazánkra jutó támogatás mindössze 38 százalékat vesszük igénybe. A hosszú távú költségvetést továbbra is az EU bevételi forrásai fogják finanszírozni, azaz a vámok, a hozzáadottérték-adón alapuló tagállami hozzájárulások, valamint a bruttó nemzeti jövedelmen alapuló hozzájárulások. Emellett idén januártól új nemzeti hozzájárulást vezettek be az újrafeldolgozatlan műanyag alkotta csomagolási hulladék mennyisége alapján. A Next Generation EU kapcsán felmerült, hogy az Európai Bizottság piaci hitelt venne fel. A 2021–2027-es hosszú távú költségvetés és a koronavírus-járvány okozta válságkezelés céljából létrehozott helyreállítási alap jelentőségéről, a Magyarország szempontjából releváns területekről, illetve a fenntartható fejlődési pályát elősegítő cselekvési pontokról Navracsics Tibor volt uniós biztos, az NKE Eustrat vezetőjét kérdeztük.

• „Több, mint egy pusztán helyreállítási alap.” Így vezeti fel az Európai Bizottság a Next Generation EU programját. Valamint arról írnak, hogy „a Covid19 utáni Európa zöldebb, digitálisabb és ellenállóbb lesz, és felkészültebben nézhet szembe a jelen és a jövő kihívásaival”. Ön szerint megállja ez a felfogás a helyét? Valóban ennyire újító hatású lenne az alap?

A Next Generation EU három szempontból is újdonságot hoz az Európai Unió finanszírozási rendszerében. Szerkezetileg fontos lépés, hogy az eddig megszokott hétéves költségvetés, hivatalos nevén a többéves pénzügyi keret közel 1100 milliárd euró mellett az új finanszírozási lehetőség, az Európai Helyreállítási Eszköz 750 milliárd euró is társul, soha nem látott pénzügyi injekciót adva ezzel a koronavírus-járvány gazdasági következményeivel sújtott tagállamoknak. Politikailag jelentős újdonságot – sőt, sokan forradalmi lépésnek is tartják –, hogy az Európai Helyreállítási Eszköz egy részét az Európai Bizottság által felvett hitel biztosítja, amely lépéssel tulajdonképpen megszületett az Európai Unió „államadóssága”. Több elemző és politikus is ezt az egységes Európa felé tett döntő lépésként értékeli. Harmadrészt pedig fontos újdonságot jelent, hogy ezúttal az Európai Bizottság világos prioritásokat határozott meg, amikor elsőbbséget biztosított a digitális és a zöld átállást

**Next Generation
EU eszközök**

forrás: KEA European Affairs

segítő tervek megvalósításának, kijelölve ezzel az európai gazdaságok jövőbeli fejlődési útját is.

● Mit gondol az Európai Bizottság már említett piaci hitelfelvételi tervéről? Mik lehetnek ennek a hátulütői, mennyire megbízható egy ilyen mechanizmus? Sokan az európai integráció „hamiltoni pillanatáról” beszélnek, azaz ahhoz a lépéshez hasonlítják, amikor Alexander Hamilton létrehozta az Egyesült Államok közös államadóságát, megteremtve ezzel a tényleges föderáció egy fontos előfeltételét. Én úgy gondolom, hogy a döntő szempont itt annak eldöntése, hogy egyszeri hitelfelvételről van szó, vagy pedig mostantól az Európai Bizottság rendszeresen jelen lehet a nemzetközi hitelpiacon hitelfelvévőként. Amennyiben ez utóbbi valósul meg, akkor ez valóban egy jelentős lépés egy pénzügyi – sőt, esetleg politikai – föderáció irányába.

● Ahogy Ön is említette, a Next Generation EU egyik központi eleme a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz. Magyarország milyen reformokkal és tervekkel jelentkezik a Covid19 utánra, amelyekkel ebből a támogatásból részesülhetne? Melyik terület élvez prioritást a kormány szerint? A magyar kormány végül úgy döntött, hogy az Európai Helyreállítási Eszköznek a támogatás – azaz a vissza nem térítendő – részét veszi igénybe, az onnan felvehető hitelre nem tart igényt. Így összességében 2500 milliárd forint érkezik Magyarországra, amelynek több mint egyharmadát az egészségügy fejlesztésére, további huszonöt százalékát pedig fenntartható zöld közlekedésre fordítja a kormány.

Az összeg maradék részének, körülbelül negyven százalékának mintegy fele az oktatás és képzés fejlesztését szolgálja.

● Mi kell ahhoz, hogy a támogatások sikeresen elősegítsék a fenntartható növekedési pályát? Először is a tagállamoknak kell konszenzusra jutniuk a fenntartható növekedési pálya meghatározását illetően. Ebben jelenleg meglehetősen különböző elképzeléseket vallanak például a jövő fenntartható energiapolitikáját illetően is, de más területeken is találhatunk jelentős eltéréseket. Emellett persze az is fontos, hogy ez az óriási összeg – a Helyreállítási Eszköz keretében rendelkezésre álló összeg 37 százalékának a zöld átállást szolgáló programokat kell támogatnia – értelmes kezdeményezéseket finanszírozzon. Ez nem kis feladatot jelent a legtöbb tagállam, így Magyarország számára sem. Magában foglalja egy világos jövőkép kialakításának szükségességét, és ennek lebontását konkrét cselekvési irányokra.

● Mit gondol, ratifikálja Magyarország a szükséges jogszabályi keretet, amely által elindulhat a támogatások folyósítása a nyár folyamán? Vagy további feszültségre számíthatunk Brüsszel és Budapest között?

Nyilván az előterjesztés kapcsán lesznek komoly viták az Országgyűlésben a Magyarország által folytatott Európa-politika egyes kérdéseiről, de nem számítok arra, hogy komolyabb nehézségek merülnek fel a ratifikáció kapcsán.

Szöveg: Pap Melinda Fotó: Andriyko Podilnyk/Unsplash, R.F...studio és Maksim Goncharenok/Pexels

Iráni atomalku van fény az alagút végén

Az iráni atomalku sorsa továbbra is bizonytalan – mondta el a Bonum Publicumnak Juhász Katalin, a Honvédelmi Minisztérium (HM) nemzetközi kapcsolatok szakértője. A Nemzeti Közszolgálati Egyetem egykori hallgatója a 2015-ben kötött nukleáris megállapodás jelenlegi helyzetéről és az amerikai–iráni kapcsolatok várható alakulásáról írt dolgozatával első helyezést ért el nemrégiben az OTDK Had- és Rendészettudományi Szekciójában.

Az Iráni Iszlám Köztársaság nemzetközi közösségben betöltött szerepét alapvetően három tényező határozza meg: az 1979-es iráni forradalom, a 2001. szeptember 11-ei terrortámadás és az Egyesült Államok Irán-politikája. A különböző amerikai adminisztrációk nagy hatással voltak az ország nemzetközi megítélésére: míg a forradalmat megelőzően Amerika és Irán bilaterális kapcsolata szoros gazdasági, politikai szövetségként volt jellemezhető, addig a bipoláris világrendben a Szovjetunió feltartóztatásának „megbízható bástyájaként” tekintettek az amerikaiak az országra. Az 1979-es év fordulópontnak bizonyult, s bár a későbbiekben is volt példa az együttműködésre (afganisztáni és iraki háború), de a két ország viszonya ellenségessé vált, és véglegesen megromlott. Az Obama-adminisztráció egyik legfőbb külpolitikai sikere az iráni többhatalmi atomalku aláírása volt, amelyből Donald Trump legalább ugyanakkora meggyőződéssel ki is lépett, magával rántva nemcsak a bilaterális kapcsolatokat, de az európai szövetségesek iráni kapcsolatrendszerét is. Trump úgy vélte, hogy Irán atomfegyvereket gyárt, s a legmegfelelőbb mód a fenyegetés visszaszorítására az atomalkuból való kilépés és az ismételt szankciók bevezetése. A szerződés felmondása mögött az Egyesült Államok politikai és gazdasági térszűrése, Irán intenzív fegyverkezése, valamint az erősödő iraki és szíriai jelenléte állt. A bevezetett szankciók nemcsak Iránt, hanem az európai országok vállalatait

is sújtják. Az iráni kérdésre adott különböző válaszok szembe fordítják egymással Európát és az Egyesült Államokat, és a Biden-adminisztráció feladata most abban áll, hogy elejét vegye az ellenségeskedés eszkalációjának.

Juhász Kata TDK-dolgozata az atomalku sorsát lényegében a 2020-as amerikai elnökválasztás függvényében vizsgálta. A nukleáris megállapodás szempontjából két olyan elnökjelölt közül választhatott novemberben az amerikai társadalom, akik ezen kérdés tekintetében végzetesen ellentétes nézetekkel rendelkeznek. Trump elnök a maximális nyomásgyakorlás politikáját követte, illetve egy új megállapodás mellett érvelt. Joe Biden korábbi alelnökként végig támogatta a tárgyalási folyamatot és a megállapodás aláírását is, s kampányban is az „atomalkuba” való visszalépést ígérte. „Az atomalku-tárgyalások jelenlegi fejleményei pozitívak, hiszen a 2018-as felmondást követően 2021 áprilisában ismét leültek a felek tárgyalni Bécsben” – mondta el lapunknak a szakértő. Az amerikai–iráni párbeszéd kialakulását a nemzetközi közösség nagy része szorgalmazta és támogatta, azonban azt, hogy megmenthető-e a 2015-ben kötött nukleáris megállapodás, még korai lenne elkiabálni. Az NKE egykori hallgatója úgy látja, hogy az amerikai fél lépcsőzetes visszalépést tervez, s a „visszatérésért visszatérés” elv mentén oldaná fel a szankciókat Iránnal szemben.

Az iráni kihívás három biztonsági pillérre osztható: Irán nukleáris programját az atomalkun keresztül próbálná Washington korlátozni, míg a regionális törekvéseinek és ballisztikusrakéta-programjának akadályozására még nem dolgoztak ki konkrét terveket. A tárgyalásokban komoly eredmény valószínűleg csak a 2021. június 18-ai iráni elnökválasztás után várható

– vélekedik a biztonságpolitikai szakértő, aki hozzátette azt is, hogy az iráni elnök személye is nagyban hozzájárul a tárgyalások sikeréhez, illetve hogy a tárgyalások alakulása döntő jelentőségű lehet az elnökválasztáson. „Ha a tárgyalások Teherán számára kedvezően alakulnak, akkor jobb eséllyel indulnának a reformer, atomalkut támogató jelöltek, míg a tárgyalások kedvezőtlenebb kimenetele és a szankciók fenntartása esetén a keményvonalas, konzervatív tábor erősödne. Tovább bonyolítja a helyzetet az izraeli–iráni feszültség utóbbi hetekben tapasztalható fokozódása is” – értékelte az iráni helyzetet lapunknak Juhász Kata. Az egykori biztonság- és védelempolitika szakos hallgató szerint mindenképpen a diplomáciai megoldást kellene szorgalmazni, hiszen az amerikai–iráni kapcsolatok történetében a diplomáciai nyitás volt az egyetlen mód Irán magatartásának megváltoztatására. „Abban az esetben, ha a felek egyezségekre jutnának a JCPOA [közös cselekvési terv] kapcsán, célszerűnek tartanám további tárgyalások kezdeményezését többek között a ballisztikusrakéta-programmal, a terroristaszervezetekkel való kapcsolatok megszüntetésével, illetve a szomszédos államokkal szembeni fenyegető magatartás felhagyásával kapcsolatosan” – fogalmazott Juhász Kata. A szakértő szerint Barack Obama korábbi elnök nyilatkozata az atomalkuból való kilépés kapcsán ma is nagyon aktuális: „Az iráni magatartás minden aspektusból sokkal veszélyesebb, ha a nukleáris programja nincs korlátozva.”

Juhász Kata *Elszigeteléstől a konfrontációig: az amerikai–iráni kapcsolatok az „iráni atomalku” tükrében* című dolgozatával az OTDK Had- és Rendészettudományi Szekcióba nevezett, ahol a nemzetközi kapcsolatok tagozatban 12 társával mérte össze tudását. Az idei országos fordulót rendhagyó módon online formában rendezték meg, ami nem kicsit nehezítette

meg a versenyzők dolgát. „Nagy kihívást jelentett számomra, hogy a jelenléti előadással ellentétben nincs visszacsatolás a prezentálás közben. Személyes előadás során jobban tud az előadó reagálni a zsűritagok és a nézők reakciójára” – értékelte a szokatlan körülményeket a HHK korábbi hallgatója, aki minden nehézség ellenére első helyen végzett a szekcióban. Juhász Kata az intézményben töltött évei alatt is aktívan részt vett a tudományos életben, miközben négy évig volt demonstrátor a Nemzetközi Biztonsági Tanulmányok Tanszéken. Többször segített a kari TDK-k szervezésében, de hallgatói zsűritagként és versenyzőként is megismerte a kutatói életet. Tanulmányai mellett évekig dolgozott újságíróként az egyetem Kommunikációs Irodájában, s részben utóbbinak köszönhető, hogy számos különböző témájú konferenciára is eljutott, amelyből később ötletet merített kutatásához. Tagja volt az Európa Tanulmányok Tanszék Tudományos Diákkörének, s „bár a szándék megvolt bennem, nehéz volt olyan témát választanom, ami aktuális, s viszonylag kevesen is foglalkoznak vele” – jellemezte a kezdeti nehézségeket Juhász Kata, aki végül személyes érdeklődése miatt választotta az amerikai–iráni kapcsolatokat kutatási témának. Később sikerrel pályázott a 2019/2020-as Új Nemzeti Kiválóság Programra, az Intézményi Tudományos Diákköri Konferencián elért eredményével pedig továbbjutott az országos versenyre. A Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar egykori civil hallgatója azt is elmondta lapunknak, hogy kutatását szakmailag és emberileg is felkészült oktatók támogatták: „A témaválasztás nehéz időszakán, s az időről időre felmerülő alkotói válságokon Varga András lendített át, a több mint egyéves kutatásomat témavezetőként Rada Péter segítette, de sokat köszönhetek Nagyné Rózsa Erzsébetnek is.”

Szöveg: Zavodnyik Blanka

Fotó: AP, Iranian Press, Mészáros Virág

BIZTONSÁGPOLITIKUSBÓL AMERIKA-SZAKÉRTŐ

A nemzetközi biztonság- és védelempolitika képzés rendkívül komplex, sokoldalú (multidiszciplinális) képzés, melynek csak kis része foglalkozik nukleáris ismeretekkel és nemzetközi kapcsolatokkal. Ezen a szakon a hallgatóknak meg kell találni azt a kicsi részletet, amely igazán érdekli őket, s „önképzés formájában” kutatni a témában. Így tett kutatása során Kata is. A mesterképzésen bár több kurzus is érintette az „iráni atomalkuként” becézett közös átfogó cselekvési tervet (Joint Comprehensive Plan of Action), illetve Irán regionális szerepét, de a témára először egy amerikai külpolitikával foglalkozó szabadon választott tárgy keretében figyelt fel Kata, aki a mesterképzés utolsó félévében a Honvédelmi Minisztérium Nemzetközi Együttműködési Főosztályán helyezkedett el. A magyar–amerikai kétoldalú védelmi kapcsolatokkal foglalkozó munka mellett nehéz TDK-zni, hiszen a kevés szabadidőt kell megfelelően beosztani a kutatásra és a versenyre való felkészülésre – mesélte lapunknak az egykori hallgató, aki mindezek ellenére is úgy véli: az OTDK a hallgatói tudományos munkásság csúcса, s senkinek sem szabad lemondani erről a lehetőségről.

Tavaly elérte a 37 százalékot a megújuló energiák részaránya az Európai Unió energiatermelésében, ez 2030-ra egyes elképzelések szerint akár 40 százalék is lehet. A trend ellenére azonban a megújulók aránya az 1970-es évektől mégsem tudott olyan jelentős mértékben növekedni, mint azt a hétköznapi híradások alapján gondolnánk. Ennek számos oka van, elterjedésüket például az okoshálózatok hiánya is gátolhatja.

Megújuló energiák: lassú növekedés

Energiamixnek nevezik az energiatermelésben a különböző forrásokból származó összesen felhasznált vagy megtermelt energia forrásainak az összegét. Ebben a „kavalkádban” jelenleg szerepet kapnak a fosszilis tüzelőanyagok, az atomenergia, a biomassa és a megújuló energiaforrások. Az Európai Unión belül is egyértelműen a fosszilis tüzelőanyagok vezetnek az energia-, köztük az áramfelhasználásban, ezt követi az atomenergia, a biomassa és a megújuló energiaforrások részaránya. Magyarország villamosenergia-termelése elsősorban az atomenergiára támaszkodik, ezt követi a földgáz, a szén, végül a megújuló. Az energiamix persze folyamatos változásban van, amit az ökológiai válsághelyzet indukál. Az emberiség ugyanis környezetterhelésével a 60-as évektől átlépte az egy bolygónyi határt, az energiagazdálkodás pedig az elmúlt 50 évben tévút volt, és nem folytatható így tovább – ez is elhangzott az NKE Közép-Európa Kutatóintézet online kerekasztal-beszélgetésén. Az eseményen szó volt arról, hogy 1954-ben helyezték üzembe az első kereskedelmi atomerőművet, az atomenergia pedig az 1986-os csernobili katasztrófaig ívelt fel, majd „bezuhant”, ez pedig a földgázra és a megújuló energiákra való áttérést eredményezte. A szél-, nap- és gázenergia-alapú termelésben 2000–2017 között jelentős kapacitásbővülés történt az Európai Unióban, az atom-szén-olaj hármásának visszaesése pedig napjainkban is tart. Oda jutottunk, hogy tavaly 37 százalék volt a megújuló energia részaránya az uniós energiatermelésben, és további bővítés várható.

A trend ellenére a „megújulók” aránya azonban mégsem tudott nagyot nőni. A 70-es évektől napjainkig ugyanis a világ energiatermelése 6 ezer millió tonna olajegyenértékről 14 ezer millióra nőtt, amelyben az olaj részaránya csökkent, a kitermelés azonban mégis nőtt. Hetesi Zsolt, az NKE Víz tudományi Karának docense a Ludovika TV műsorában részletezte: a világ teljes energiamérlege a 70-es évek óta több mint a duplájára nőtt, és ennek az a következménye, hogy a benne zajló átrendeződések nem voltak akkorák, hogy ezen belül bármelyik fosszilis tüzelőanyag részaránya jelentősen csökkent volna. Ez azt jelenti, hogy

olajból, gázból és kőszénből is kétszer annyit használunk, mint a 70-es években. Azaz egyelőre nem látszik, hogy a megújulók átvonnák a fosszilis energiahordozók szerepét. Persze ettől még tény, hogy nőtt a megújulók nagyságrendje a világ energiatermelésében, hiszen annak 8-10 százalékában jelen vannak. Ám maga a felhasználás is duplájára nőtt, így akkora szeletet például a sokat emlegetett nap- és szélenergia nem tudott kiharítani ebből a mixből. Ráadásul a fosszilis energiahordozók sok ország számára még mindig könnyebben elérhetők. Jó példa erre a szénfelhasználás. Jelenleg Kínában található a világ legjobb minőségű kokszolható feketekőszene, amelyet természetesen fel is használnak az energiatermelésben. Mára egyébként a kőszénfelhasználás döntő növekedéséért az ázsiai szuperhatalom a felelős, egy olyan ország, ahol jelentősek ugyan az energetikai fejlesztések, de egyes régiókban a gőzmozdonyok sem ritkák. Kína nyomában jár India és Oroszország, de Ausztrália és természetesen az Egyesült Államok is jelentős szénfelhasználó. „Ha azt nézzük, hogy az elmúlt 40 évben nem a duplájával, hanem attól jóval nagyobb mértékben nőtt a szénfelhasználás, az bizony aggasztó jel a klímaváltozás szempontjából” – emelte ki Hetesi Zsolt.

Az energiatermelésben tehát – egyelőre legalábbis – nem tudnak nagy szeletet kiharítani a megújuló energiák, ennek pedig több gátja is van. Jelenleg ott tartunk, hogy például az elektromosenergia-termelésben a nem megújulók részaránya 75 százalék körüli. Idetartoznak a fosszilis energiahordozók, de Hetesi Zsolt idesorolta a nukleáris energiát is, mert a jelenlegi módszerekkel az nem megújuló, inkább megújíthatóvá tehető. Az elektromosenergia-termelésben a fennmaradó 25 százalékot teszik ki a megújuló energiaforrások, de ennek a mennyiségnek is döntő részét, kétharmadát a vízenergia jelenti, és a maradék egyharmadon osztozik a geotermikus energia, a napenergia, a szélenergia és a biomassa-tüzelésű erőművek, utóbbiból Magyarországon is találunk néhányat. Ilyen például a Pécsi Hőerőmű, amely fa-, faapríték- és szalmatüzeléssel működik. A létesítmény áramot ad fel a magyar villamosenergia-hálózatra, a téli hónapokban pedig előállítja a fűtéshez szükséges hőigényt, és egész évben a használati melegvizet. A szél- és napenergia-hasznosításnak – Hetesi Zsolt meglátása szerint – olyan villamos rendszerekben lehet létjogosultsága, ahol van tárolási lehetőség. Jellemzően ilyenek az ún. smart- vagy okosmegoldásokkal ellátott hálózatok, ahol a felhasználó nemcsak fogyaszt, termel is. Ha maradunk az áramtermelésnél: a hagyományos erőművi rendszerrel a nagyerőművek áramot állítanak elő, és ez le kell hogy kövesse az ország villamosenergia-igényét. A nap- és szélenergia által adott villamos energia betáplálása a hálózatba véletlenszerű, szakkifejezéssel intermittens, tehát a rendelkezésre állása nem állandó. A szélenergia esetében ez például néhány perc leforgása alatt a maximálisközelbeli teljesítményről nullára vagy nulla közelébe zuhanhat. Ezért az ezek által termelt áram nem alkalmas arra, hogy a fogyasztók igényeit közvetlenül kielégítse. A villamos energetikai rendszerirányítóknak kell mérlegelni, hogy szükség van-e egyáltalán erre az áramra. Ha nincs, akkor ezt el lehet tárolni példának okáért

ÓCEÁNOK HULLÁMZÁSA: ÚJ MEGÚJULÓ?

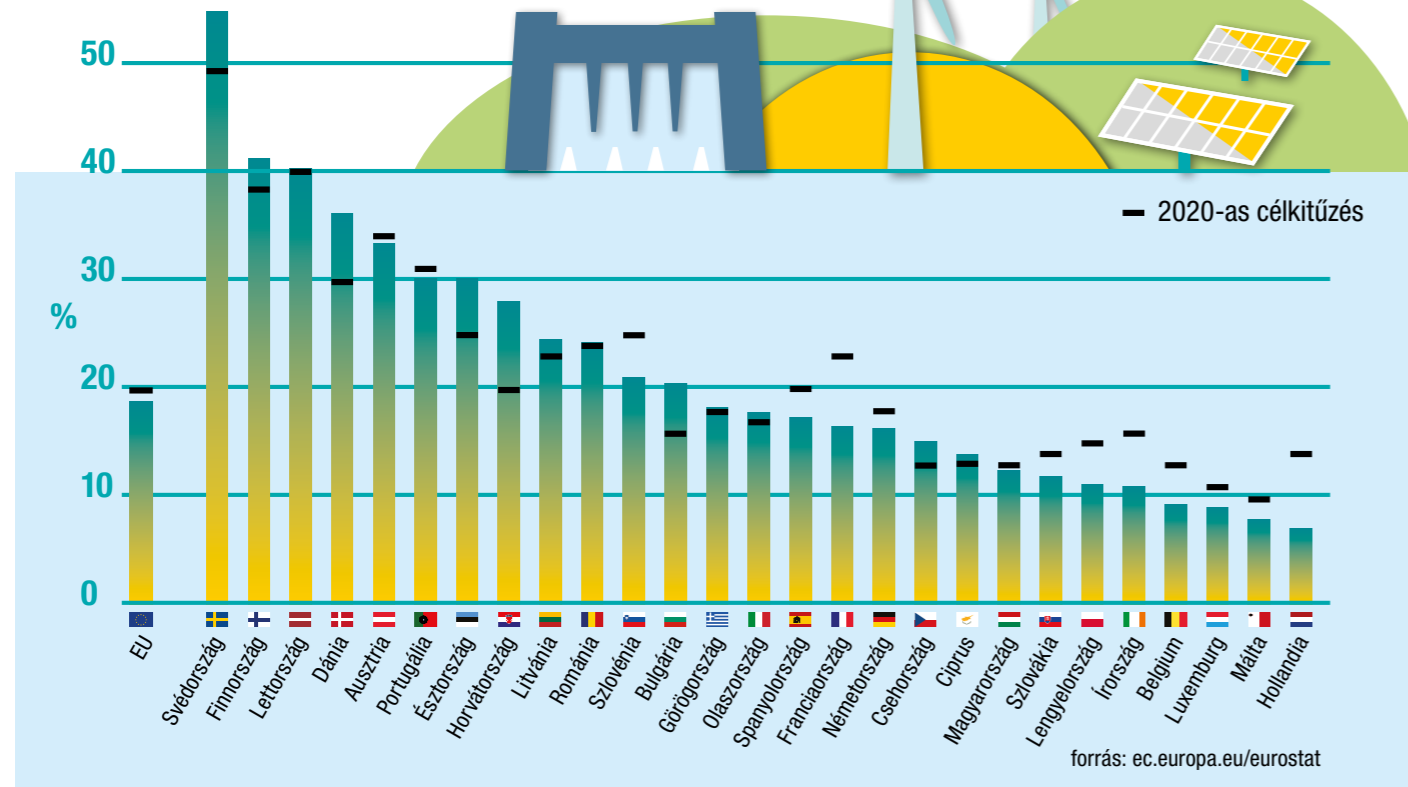
„Hatalmas, eddig kiaknázatlan lehetőségek rejlenek a tengerek, óceánok energiájának kinyerésében. Becslések szerint csak ez a megújuló energia sokszorosan képes volna fedezni az egész világ energiaigényét. A jelenlegi kihívások ellenére úgy tűnik, az óceánok villamosenergia-potenciáljának hasznosítása kulcsfontosságú lesz a jövőben, mivel a többi megújulóhoz képest alacsony időjárásfüggősége és jó előrejelezhetősége miatt nagyon jól ki tudná egyensúlyozni a többi megújuló energia időszakos ingadozását és kitettségét” – olvasható a masfelfok.hu internetes oldalon.

Megújuló energiaforrások aránya az EU-tagállamokban

(2018, a teljes energiafelhasználás százalékos arányában)

az elektromos autók akkumulátorát töltve, nyilván akkor, amikor ezekből már sok fut majd az utakon. Szintén egy tárolási lehetőség, hogy hidrogént vagy metanolt állítanak elő ezzel az energiával, vagy szivattyús tározós erőművekben tárolják el. Ezek a megoldások lehetségesek egyelőre, legalábbis addig mindenképpen, amíg a lakosság körében nem terjednek el az úgynevezett okosfogaszterek és persze az okoseszközök. Ilyen egy szabályozható ki- és bekapcsolású hőátaroló kályha, egy szabályozható hűtőszekrény, mosógép, szárítógép vagy mosogatógép, amelyek esetében elviselhető, ha a rendszerirányítás – akár távolról vezérelve – kikapcsolja ezeket otthonainkban. „Amíg viszont mindez nem a hétköznapiak része, addig az intermittens rendszerek elterjedése nem haladhat meg egy bizonyos százalékot, és hogy ez mennyire igaz, azt az európai villamos rendszer szintű gondjai bizonyítják” – mondta Hetesi Zsolt a Ludovika TV-ben. A szakértő szerint ha úgy építünk ki nap- vagy szélenergia-kapacitásokat, hogy nem teremtjük meg a tározási, irányítási és szabályozási lehetőségeket (amit

sokszor kispórolnak a fejlesztésekből), akkor a villamos energetikai rendszer instabilitása jelentősen megnövekszik. „Ha azt akarjuk, hogy stabil legyen a villamosenergia-ellátás, és megújulókat is akarunk bele, akkor nem lehet megspórolni az okoshálózat-fejlesztést, amely közel akkora nagyságrendű beruházás, mint amilyen a faluvillamosítás volt a 60-as években” – érzékeltette a költségigényeket a Víz tudományi Kar docense. Megoldandó feladat tehát van bőven, ám az már most látható, hogy a fosszilis energiaforrások a nem is olyan távoli jövőben nem lesznek részei az energiamixnek, az atomenergia kisebb mértékben, de még igen. Hetesi Zsolt szerint az energiabiztonság-fenntarthatóság-gazdaságosság követelményei egyszerre nehezen megvalósíthatók, de a jövő energiarendszereit mégis ezek mentén érdemes megtervezni. Kell is, hiszen például Magyarországon 2040-ig az összes nagyerőművünk bezár, így a jövő az okoshálózati megoldásoké annak ellenére, hogy ma még országos, szabványosított változata ennek nem létezik.

Szöveg: Tasi Tibor

Nemzetközi verseny a **MARS** meghódításáért

Idén februárban landolt a vörös bolygó felszínén a NASA marsjárója, de az Egyesült Államok mellett több másik ország is célul tűzte ki a Mars „meghódítását”. Hogyan áll napjainkban a bolygó felfedezése, és milyen geopolitikai feszültségeket okoz ez a Földön? Erről beszélgettünk Bartóki-Gönczy Balázssal, az NKE Világűr Társadalomtudományi Kutatóműhely vezetőjével.

● Mikor kezdődött a Mars „meghódítása”, és milyen kategóriákba sorolhatók ezek a missziók?

A folyamat jóval korábban kezdődött, mint azt legtöbben gondolnánk. Elsőként a „fly-by missziókat” kell megemlítenünk, amely a vörös bolygó melletti elrepülést jelenti. Az USA 1965. július 15-én hajtotta végre az első sikeres repülést, ezt követően kilenc különböző fly-by projektet tartunk számon. Érdekesség, hogy az Európai Űrügynökség – amelynek 2015 óta Magyarország is tagja – 2004-ben a Rosetta-misszió keretében szintén részt vett a Mars melletti elrepülésben. Időrendben ezt követték a Mars körüli „pályára álló missziók”, amelyből eddig tizenötöt hajtottak végre. Ennek kapcsán a hidegháború során intenzív verseny alakult ki az USA és a Szovjetunió között, végül az amerikaiak 1971. november 14-én, 13 nappal a szovjeteket megelőzve állították sikeresen Mars körüli pályára űrszondájukat. Ez az emberiség történetében egyébként az első, idegen bolygó körüli pályára állást jelentette. Megjegyzendő, hogy az Európai Űrügynökség Oroszországgal közösen az Aurora-program keretében az EXOMARS 2016 nevezetű űrszondát állította Mars körüli pályára öt évvel ezelőtt. Mindebből az látszik, hogy Európa is egyre aktívabban veszi ki a részét a világűr

felfedezéséből. Végül a leginkább komplex, leszállást célzó küldetéseket emelném ki, ezek közé tartozik a legutóbbi, amerikai Perseverance marsjáróval való misszió is. Ilyen akcióval már 1971-ben a Szovjetunió is próbálkozott, de a leszállógység becsapódott és megsemmisült. Az első sikeres landolást a vörös bolygóra az Amerikai Egyesült Államok hajtotta végre 1975-ben, az ún. Viking leszállógységgel. Az első – leszállógységet elhagyni képes – marsjáró is az amerikaiak nevéhez köthető, a Pathfinder 1996-ban végzett kutatásokat a Mars felszínén.

● Mint már említette, nem meglepő módon az USA volt az első, aki a Perseverance nevezetű robot marsjárót sikeresen landoltatta a Marson. Több mint fél évre volt szükség ahhoz, hogy a „Percey” elérje a bolygót.

Igen, a rover felbocsátását többéves előkészítő munka előzte meg a NASA-nál. Nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy nagy volt a verseny Kína és az Amerikai Egyesült Államok között. Az USA 2020. július 30-án indította el az űrszondát – vagyis az 531 tonnás Atlas rakétát –, amely hét hónapig utazott mintegy 39 ezer km/h-val haladva a Földtől 480 millió km-re található vörös bolygó felé. A Perseverance

név alapján „Percynek” becézett leszállóegység idén februárban szállt le, kínai társa, a Zhu Rong pedig – amelyet egy héttel később indítottak el – május 14-én landolt. Nem szabad figyelmen kívül hagyni az Egyesült Arab Emírségek jelenlétét sem, amelynek szondája a Hope-misszió keretében állt Mars körüli pályájára.

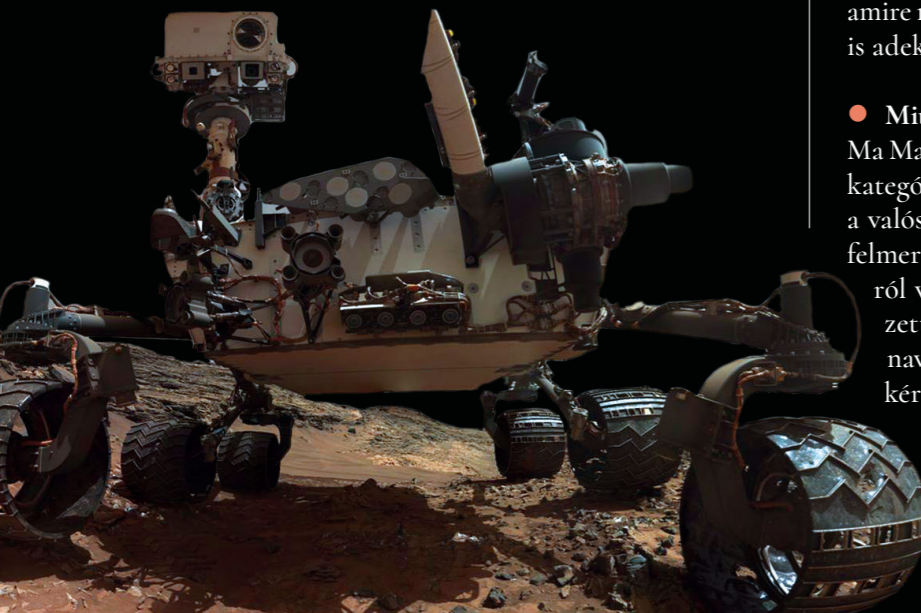
● **Ha jól tudom, a Perseverance egy marsi évet, azaz 687 napot fog kutatni. Mi a célja?**

A Perseverance célja a mikroszkopikus (ős) élet kutatása sziklákban, fossziliák után. A begyűjtött mintákat már egy következő misszió fogja elhozni a Földre. A misszió vizsgálja a Mars időjárását, a légköri körülményeket és azt, hogy lehet marsi atmoszférából oxigént és vizet kinyerni, amely egy későbbi, fenntartható Mars-bázis kiépítésének az alapfeltétele. Ami még ebből a szempontból különösen fontos, hogy az Ingenuity helikopter és az űrszonda EDL- (Entry-Descending-Landing) rendszere már olyan mesterséges intelligenciát használ, amelynek segítségével megtalálta a legbiztonságosabb helyet a leszálláshoz.

● **Miért fontos embert küldeni a Marsra?**

Ez egyrészt geopolitikai kérdés: az, hogy ki juttat először embert a vörös bolygóra ugyanakkora presztízsnak számít, mint anno a Hold-utazás esetében. Másrészt az ember génjeibe van kódolva az ismeretlen felfedezése, meghódítása iránti vágy: a Mars pedig az „új”, elérhető terület. Végül, nem szabad elfelejtenünk a gazdasági érdekeket sem, hiszen a Földön kívüli égitestek bányászata óriási gazdasági potenciállal bír.

● **A laikusokban felmerülhet a kérdés, hogy mi haszna az olyan, hétköznapi élettől távol álló kutatási területeknek,**

mint például az űrkutatás? Mik azok a hasznos „földi melléktermékek”, amelyek még jobban megkönnyíthetik az életünket?

Az űrkutatásnak rengeteget köszönhetünk. Minden olyat, amihez műholdas kapcsolatra van szükség: navigáció, televízió, applikációk, banki terminálok. Sőt, a gyógyszeripari cégek is jelentős mértékben profitálnak ebből a tudományágból. A Mars-kutatás sokkal inkább tudományos célból zajlik, a tudósok többek között azt próbálják megérteni, hogyan keletkezett élet a Földön. Ez egy olyan kérdés, amelyre máig nem tudjuk a pontos választ.

● **Mint említette, jelentős verseny zajlik a globális nagyhatalmak között. Tapasztalható-e összefogás például az USA és Kína között, vagy egy olyan időszak jön, amely hasonló az atomfegyverkezési versenyhez?**

A tudomány fejlődésével, a magánpiaci tőke megjelenésével, a kínai-amerikai gazdasági háborúval egy új űrkorszakba léptünk, amelyben már nem két, hanem akár 5-6 űrhatalomról is beszélhetünk. A korábbi, alapvetően tudományos együttműködést (gondolunk például a Nemzetközi Űrállomásra) sok szempontból a versengés, sőt a fegyverkezés váltja fel. Nem véletlen, hogy az ENSZ tavaly decemberben már az űrfegyverkezés veszélyeiről fogadott el határozatot. Az oroszok a kínaiakkal akarnak közös Hold-bázist építeni, a kínaiak (egyedülként) leszálltak a Hold „sötét” oldalára, az amerikaiak – kikerülve az ENSZ Világűrbizottságát – tíz másik állammal az égitestek bányászataira készülnek. Elon Musk (Space X) és más cégek, országok több tízezer darabos műholdrendszereket (megakonstelláció) akarnak a következő években alacsony Föld körüli pályára állítani. Egyértelmű tehát, hogy a „nemzetközi helyzet fokozódik” a világűrben is, amire mind a nemzetközi, mind a nemzeti jogrendszereknek is adekvát választ kell adniuk.

● **Mit takar pontosan a világűrjog?**

Ma Magyarországon még gyakran a futurisztikus egzotikum kategóriába sorolják a világűrjogot. Mi sem áll messzebb a valóságtól. Itt nem egy aliennel való találkozás kapcsán felmerülő jogi kérdésekről vagy egy holdi telek vásárlásáról van szó. A világűrjog az emberiség világűrben végzett tevékenysége (távközlés, kutatás, földmegfigyelés, navigáció, emberes űrutazás stb.) kapcsán felmerülő jogi kérdéseket rendezi. Egy rendkívül szerteágazó területről, joganyagról beszélünk, amelynek magját öt nemzetközi egyezmény jelenti. Ezt számos olyan nemzetközi egyezmény, jogszabály egészíti ki, amely érinti

MARS-MISSZIÓK 1960-TÓL NAPJAINKIG

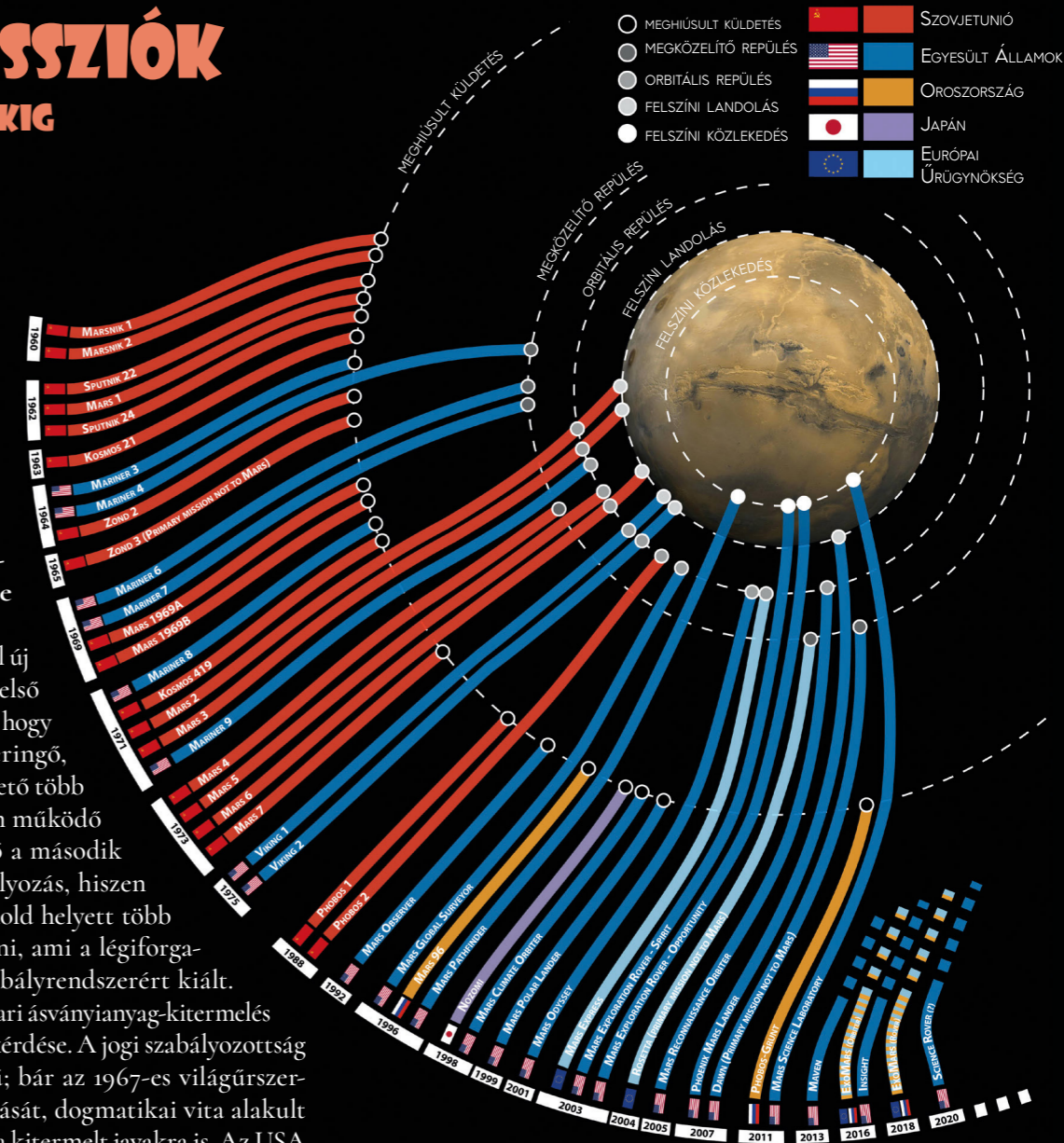
FORRÁS:
BRYAN CHRISTIE DESIGN,
FRISSTÍVE HAROLD CLENET, 2013.

a világűrben végzett tevékenységet (például fegyverkezés), illetve nagyon fontos kiemelni a nemzetállamok belső szabályozását is, amire immáron 34 államban látunk példát a világban.

● **Milyen aktuális kihívásokkal néznek szembe a világűrjogászok?**

Jelenleg három fő területen kell új perspektívát kialakítani. Az első az űrszemét kérdése, vagyis az, hogy mit kezdhetünk az űrben keringő, az űrtevékenységet veszélyeztető több millió, ember alkotta, de nem működő objektummal? Ehhez köthető a második kihívás, az űrforgalom-szabályozás, hiszen a mostani mintegy 3500 műhold helyett több tízezer fog felettünk keringeni, ami a légiforgalom-irányításhoz hasonló szabályrendszerért kiált. Emellett szintén megosztó az ipari ásványianyag-kitermelés más bolygón való végzésének kérdése. A jogi szabályozottság nem kellőképpen egyértelmű; bár az 1967-es világűrszerződés tiltja a világűr kisajátítását, dogmatikai vita alakult ki arról, hogy ez vonatkozik-e a kitermelt javakra is. Az USA és 11 szövetségese szerint ez megengedhető, az oroszok szerint nem. A kérdést egy 1978-as egyezmény (Hold-megállapodás) rendezte volna, azt azonban egyetlen űrhatalom sem ratifikálta, azaz nem tekinthető jogforrásnak.

● **Milyen társadalmi, geopolitikai ellentétekhez vezethet a nagyhatalmak további erősödése az űrprojektek során? A kérdés elsősorban nem a társadalmakat osztja meg szociológiai értelemben (gazdagok vs. szegények), hanem az államok között gerjeszthet további konfliktust. A technológiai fölényrel rendelkező hatalmak még nagyobb**

előnyre tesznek szert a fejlődő világgal, sőt a kisebb államokkal szemben is. Nem véletlen, hogy a világűrjog egyik alapelve, hogy a világűrt minden állam javára kell használni, annak javaiból minden államnak méltányosan részesülnie kell. Úgy gondolom, hogy az űrbányászat tilalma nem realitás, azonban azt nemzetközi szinten elfogadott szabályrendszer szerint kell végezni, ami elejét veheti a vadnyugati állapotokból fakadó geopolitikai konfliktusoknak. A jogászok szerepe tehát nem elhanyagolható.

1896

Szokoly Alajos és a MAC tagjai
az Orczy-kertben

Sportélet a Ludovikán

A Nemzeti Közsolgálati Egyetemnek otthont adó Orczy-kert már 1875-ben is helyszíne volt különböző sporteseménynek. A Ludovika Akadémia megtelepedése fellendítette a sportéletet, az intézmény sportegyesülete, a LASE pedig olimpiai bajnokok sorát adta. A 19. század második felének pest-budai sportéletéről és a Ludovika sporttantervéről a 40 éve sporttörténettel foglalkozó Szabó Lajos számolt be a Ludovika Szabadegyetemen.

Pest-Budán 1817-ben nyílt Egger Vilmos első nyilvános testgyakorlója, 1833-ban pedig egy volt katonatiszt, Clair Ignác alapította meg feleségével a Pesti Testgyakorló Intézetet. Erre alapozva 1839–40-ben – Széchenyi és Kossuth támogatásával – tovább erősítik az oktatást, vidéki gimnasztikai intézetek is létesülnek. „A forradalom és szabadságharc után, 1849–1858 között Clair intézete magánvállalkozásként működött, a tornaügy akkoriban nem volt támogatott, mert a napóleoni háborúk nyomán a forradalmi lendület éltetőjét látták a tornamozgalmakban” – számolt be előadásában a testgyakorlás 19. századi helyzetéről Szabó Lajos. Később, az 1860-as években előbb a tűzoltóegyletek létrejötté lendíti fel a sportot, majd az 1963-ban létrejött Pesti Torna Intézet és az 1966-ban alakult Pesti Torna Egylet egyesülésével 1867-ben megalakul a Nemzeti Torna

Egylet. Rá egy évre törvény rendelkezik az első tornatanítói tanfolyam elindításáról. 1875. május 6. a következő fontos dátum: a Magyar Athletikai Club versenyt rendez a fővárosban az Új Épület udvarán (mai Szabadság tér), az Orczy-kertben pedig tornasport-bemutatót tartanak. Ennek emlékére május 6. a magyar sport napja. A kertet a Magyar Athletikai Club, vagy ahogyan sokan ismerik, a MAC fejlesztette, mígnem 1900-ban a Margitszigetre tette székhelyét. Az 1896-os athéni olimpiára például a klub több atlétát adott, aminek a múlt számára az is hozadéka, hogy akkoriban sok fotó készült a kertről is. Ezek alapján elmondható, hogy ekkor már állt a torna- és lőcsarnok, de a kalapács- és diszkoszvetéshez használt dobónégyzet is. Az egyik legenda szerint a labdarúgás megjelenése is a MAC-hoz, személy szerint pedig Harry Perry atlétaedző

névéhez köthető, aki az itt gyakorló atlétáknak és „akadémiásoknak” mutatta meg a futball-labdát és magát az új sportot, amely a későbbi kutatások szerint akkoriban már évek óta ismert és játszott volt, igaz, még nem versenyszerűen.

Az Orczy-kert életében a Ludovika Akadémia sportéletének fellendülése hozott változást. A századfordulón – Andrássy Géza gróf, MAC-elnök lelkesedésének hála – Magyarországon is megjelent a lovaspóló, a századforduló éveiben az arisztokraták az Üllői út felőli pályán már űzik ezt a sportot. Az 1936-os olimpián ludovikás tisztek is szerepeltek ebben a sportágban. Az Akadémia tantervének pedig része volt a testgyakorlás, amely az intézmény 1897-es főiskolai rangra emelésével a felvételi követelmények között is nagyobb hangsúlyt kapott. A katonaeletnek és a tananyagának a fegyvergyakorlásokon, céllövészetben kívül a tornászat, vívás, lovaglás, de akár az úszás is része volt. A régi korok tengeri csatáiban, például a napóleoni háborúk során katonák ezrei veszték oda pusztán azért, mert nem tudtak úszni. Így nem kell magyarázni, miért emelték be a tanrendbe az úszást a katonai iskolákat működtető országok. Eleinte a Dunán álltak kosaras uszodák, majd az Orczy-kertben felépült a kor legmodernebb nyitott uszodája egy 30 × 15 méteres medencével, akár 3,5 méteres vízmélységgel, amely alkalmas volt úszó- és vízipólóversenyek rendezésére. Rendszeresen ki is bérelték az Akadémiától ilyen célra. A századelőn eleinte nem volt felvételi feltétel az úszástudás, később 30 métert kellett tudni úszni, épp annyit, amennyi a medence hossza volt. Az Üllői út felől szabadtéri lovaspálya kapott helyet, a mai Természettudományi Múzeum pedig fedett lovarda volt. A lovaglótudásnak nemcsak a huszárképzésben, hanem a mindennapokban is jelentősége volt. Még a második világháborúban is előfordult, hogy a helyváltoztatáshoz lovagolnia kellett a katonáknak, ehhez pedig el kellett sajátítani a lovaglótudást. Ez a képzés magával hozta a versenyeket is: távlovagló-, akadályugró-versenyek számos esetben voltak. A kertben elsősorban tenisz-, kugli- és tekepályák, diszkosz- és gerelyhajításra alkalmas négyzet, futballpálya létesült, ami a szabadidő eltöltésére teremtett alkalmat az „akadémiásoknak” is. A tó csónakázásra, télen korecsolyázásra és fakutyázásra adott lehetőséget. Később megjelenik a képzésben a kor legmodernebb sportága, a rúdugrás is. A mozgás természetes helyet kap a Ludovika Akadémia életében, hiszen a napi tevékenység 20 perces tornagyakorlattal indult, ezt nevezték akkoriban „csuklógyakorlatnak”. Érdekesség, hogy a Ludovika képzései

Magyar–német
lovaspólócsapat 1936

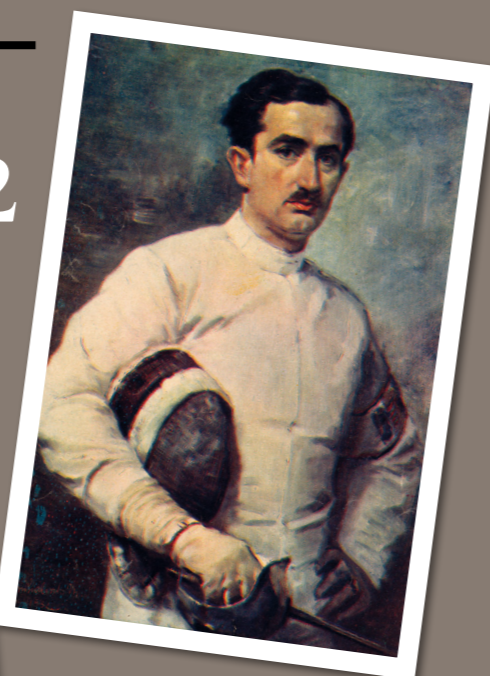
között a párbajkodex ismerete is megtalálható. A katonatisztnak ugyanis tisztában kellett lennie a párbaj etikai, jogi szabályaival. Nem csoda, hogy a legtöbbször kiadott magyar könyv abban az időben Clair Vilmos *Párbaj-codexe* volt. Aki érettségivel rendelkezett, úriember, ezzel együtt pedig párbajképes volt, és adott esetben nemcsak saját maga, hanem alakulata becsületét is meg kellett védenie.

A trianoni békediktátum jelentős átalakulásokat hozott a Ludovika Akadémia sportéletében is. A közös hadsereg által Bécsújhelyen fenntartott sporttanári és a szintén ausztriai helyszínen működő lovastanári képzés Trianon után többé nem volt elérhető a magyar hadsereg számára, meg kellett teremteni az utánpótlás-nevelés lehetőségeit. Néhány évig ez a Ludovika Akadémián zajlott nyári tanfolyamok keretében. Szabó Lajos kutatásai nyomán talált adatot arra, hogy 1913-tól Ludovika SC néven már működött ifjúsági labdarúgó-egyesület, de nem sikerült egyértelműen beazonosítani, hogy volt-e köze az Akadémiához. Ami viszont tény: 1920-ban formálisan, ha tetszik parancsnoki szóra megalakult a LASE, a Ludovika Akadémia Sportegyesülete, amely az „akadémiások” napi életének kötelező része lett. „A versenyszerű sportélet befelé forduló tevékenység, de modern, sok sportágas, szerteágazó és szervezett, amely a bajtársiasság, a közösség és a pedagógiai nevelés részét képezi. »embernemesítő« célzattal” – fogalmazott Szabó Lajos. A LASE a katonaelethez illeszkedő sportcélokat tűzött ki maga elé: kötelezően kellett vívni, tornázni, lovagolni, úszni, célba löni és atletizálni. Emellett persze további sportágak is választhatók voltak, néha a saját parancsnok jelölte ki, milyen sportot űz majd a tisztjelölt a kötelezők

1932

Az olimpiai öttusacsapat
Los Angelesben

Piller György

mellett. A LASE-ben a katonás sportágak voltak az igazán népszerűek és eredményeket hozók. Nem esoda például, hogy a magyar öttusa az Orczy-kertben született. A sportág 1911-ben épp Budapesten nyert felvételt az olimpiai programba, 1927-ben a kert ad otthont az első nagy versenynek, a Ludovika pedig az első olimpiai résztvevőket adja ez idő tájt. Az egyesület 1933–1934-ben már 15 szakosztállyal működött, további olimpikonokat és olimpiai bajnokokat adott. A Főépület mellett vívóterem épült, ahol Bécsújhelyen képzett katonai vívómesterek tanították a fiatal tisztjelölteket. 1914-től oktatott itt például Borsody László, aki majdnem 25 évig dolgozott az Akadémián. Pályafutása alatt 18 olimpiai és világbajnokot, 15 Európa-bajnokot és 8 katonatiszt bajnokot segített hozzá a győzelemhez. Az ő tanítványa volt például a Ludovikán végzett Kovács Pál, hatszoros olimpiai bajnok vívó, aki 1932–1960 között végig diadalmaskodott a sportágában. Az Akadémia vívómestere, Bertly László, de Schenker Zoltán és Rády József is nyertek olimpiai aranyakat. Mellettük számos olyan sportoló és edző is volt, aki a Ludovikán dolgozott, ide kötődik, de más egyesület színeiben ért el sikereket. Az Akadémia 1944-es bezárása előtti utolsó sporttettek egyike a hegymászó Makray Zoltán nevéhez kötődik, aki 1944. júliusában egy keresztet helyezett el az 1154 méter magas Oltár-kő tetején, az akkori Magyarország legnehezebben megmászható sziklaúcsainak egyikén. A betörő román és szovjet csapatok csak aknavetővel tudták leszedni onnan, ma ismét egy kereszt áll a szikla tetején. A múlt sportos ludovikás szellemisége azonban

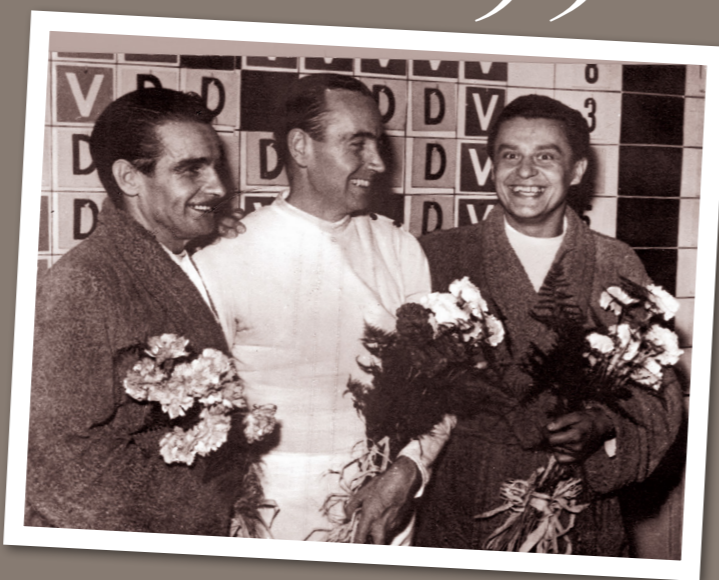
tovább él, hiszen ma a Ludovika Campus Magyarország legsportosabb campusa, olyan modern sportlétesítmények sorával, amelyek a budapesti nagy egyetemeken sem találhatók meg, a régi akadémiások sporteredményei pedig inspirálók lehetnek a ma élő hallgatóknak is – vont mérleget előadása végén Szabó Lajos.

Szöveg: Tasi Tibor

Fotó: Magyar Olimpiai és Sportmúzeum Fotótára

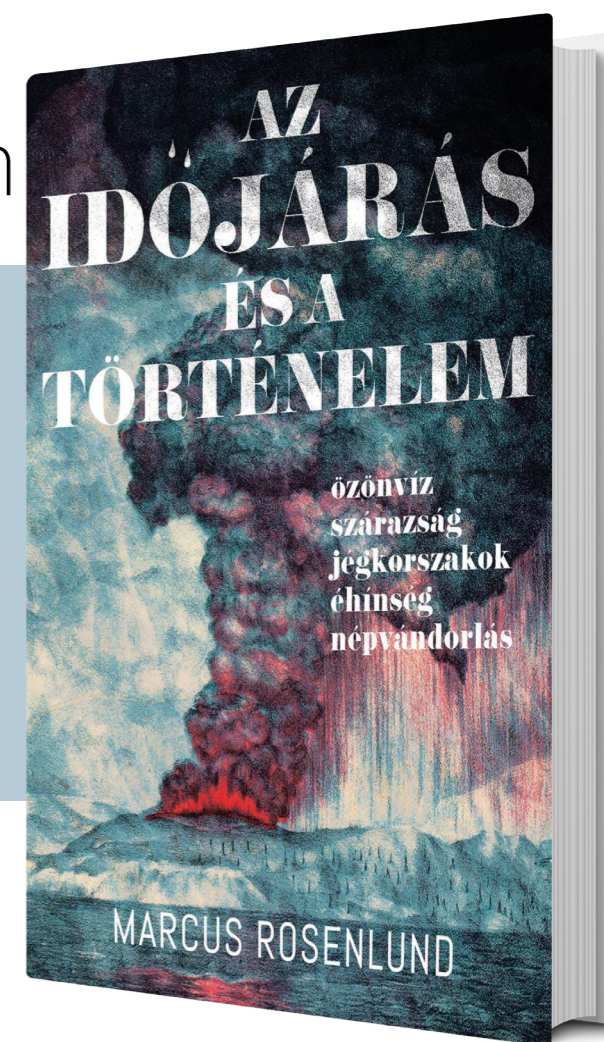
Berczelly Tibor,
Gerevich Aladár, Kovács Pál

1952

ÉGHAJLAT -történelem

Hogyan lett egy cunami miatt Amszterdam a világ egyik legfontosabb kikötővárosa? Miért nem tudta elfoglalni Julius Caesar Britanniát és a tatárok Japánt? Hogyan tűnt el Észak-Európa Atlantisza, a Dogger-föld? Mi köze az indonéz Krakatau vulkán kitörésének a Sikoly című festményhez? Ezekre a kérdésekre is választ ad Marcus Rosenlund legfrissebb könyve.

A klímaváltozás évezredes történetét tárja fel a finn újságíró Az időjárás és a történelem – Özönvíz – szárazság – jégkorszak – éhínség – népvándorlás című tudományos könyvében. Az olvasható írás jól példázza, hogy nem önmagukban az emberek alakítják a sorsukat, s nem pusztán a politikán és a fegyvereken dől el egy ország jövője: birodalmak és népek emelkednek fel és tűnnek el az időjárás olykor viszontagságos körülményei között, s nemegyszer hozott sorsfordító változásokat egy vihar vagy épp egy áradás. Az író új perspektívába helyezte az éghajlatváltozást: történelmi összefüggésekben vizsgálta a világot átformáló természeti erők hatását. Marcus Rosenlund a földtörténeti korszakokat sorra véve foglalkozik geológiai, biológiai, fizikai és esetenként transzcendens eseményekkel, végezetül pedig egy izgalmas utópisztikus jövőképet vázol az olvasó elé. A szerző 8200 évet utazik vissza az időben, hogy bemutassa, miként kényszerült rá az ember a földművelésre, de szól a hat évezrede végbement nilusi csatornaépítési projekt természeti körülményeiről is. Kiderül az is, hogyan élték túl a mamutok az ókori Egyiptom pusztulását, vagy hogy milyen hatással volt a patkánypopulációra a klímaváltozás, s ezzel közvetve miként állta útját a fekete pestis pusztításának.

Szakmai pontossággal merül el a szerző a Nyugat-Európában elterülő Dogger-föld „éghajlat-történelmében”: 7000 évvel ezelőtt a gleccserolvadás áldozatává vált a természeti kincsekben gazdag vidék. Északi származásának hála, könyvében erősen érződik a vikingek misztikus világa: Grönland kolonizálásáról, a jégkorszak pusztításáról is ír, de szó esik arról is, hogy miként kötöttek ki eszkimók Skócia partjainál a 17. század végén. Marcus Rosenlund természettudományos rádióműsorok szerkesztőjeként dolgozik Finnországban. A történelemmel, meteorológiával és kozmosz-kutatással foglalkozó műsorvezető közérthető, ismeretterjesztő hangvételű adásaival 2015-ben elnyerte Finnország legrégebbi elismerését, a Topelius-díjat. Magyar nyelven 2021-ben megjelent regényében egyetemi alaposággal vizsgálja, milyen hatást gyakoroltak a történelemre a rendszeresen jelentkező globális méretű lehűlések (jégkorszakok). Szöveg: Zavodnyik Blanka

A fenntartható **HALÁSZAT** arcai

Műanyagszennyezésről, bálna- és delfinvadászatról és a halfogyasztás következményeiről is szól Ali Tabrizi dokumentumfilmje, amely a fenntartható halgazdálkodás szellemében született, és jó alap ahhoz, hogy a tengerek kizsákmányolása a közbeszéd részévé válhasson.

Hamar a sikerlisták élére került a Netflix *Seaspiracy* című dokumentumfilmje, amely a túlhalászás veszélyeit és a világ élővilágát érintő problémákat járja körül. A hatásos, de olykor már hatásvadász film szélsőséges álláspontot képvisel az emberiség felelősségét illetően: nem a világ, az óceánok szépségeire, sokkal inkább a problémákra fókuszál különleges hangulatával, s közben nem tartózkodik az érzelmi elragadtatottságtól sem. A középpontban a fenntarthatatlan halászat áll, azon belül is a túlhalászás következményeinek bemutatása. Utóbbi kapcsán az is kiderül, hogy már rég nemcsak a környezetszennyezéssel és a halpopuláció csökkenésével kell számolni, hanem a tengeri ökoszisztéma károsodásával és ezáltal az emberiségre gyakorolt negatív következményekkel is. A halászatot mint erőszakos iparágat bemutató dokumentarista jellegű film rávilágít, hogy az iparág-nak nincs fenntartható alternatívája, az

egyetlen megoldást a halételek és a tenger gyümölcseinek étrendben való minimalizálása, hosszú távon pedig a vegán életmódra való áttérés jelentheti. Megdöbbentő adatok, brutális képsorok és első kézből származó információk, vallomások dúlják fel a kedélyeket, ugyanakkor pont a pártatlanság hiányzik a felkavaró képsorokból. A kisebb-nagyobb ferdtések, az el- (avagy ki-) hagyott félmondatok és összevágott megszólalások, amelyek bár az oknyomozás hátrányára válnak, a film valódi üzenetét még „hangosabbá” teszik. Ugyanakkor a szakértők és a hiteles információ után vadászó nézők hoppon maradnak: bár Tabrizi élesen kritizálja a tonhalvadászatot, de arról már nem esik szó, hogy a delfinpopuláció védelmét célzó tonhalhalászati programnak köszönhetően jelentősen csökkent a járulékos fogásként elpusztult delfinek száma. Minden csúsztatása ellenére, a *Seaspiracy* számtalan érdekességet tartogat az „átlagember” számára, s tovább erősíti a környezetvédelemmel kapcsolatos aggodalmakat. A film nem tudósoknak készült, s nem is teljesen tudományos céllal született. Bár az olykor túlzó és hatásvadász képsorok kikezdi az alkotás hitelességét, egy kérdésben a kritikusok és a rajongók is egyetértenek: az óceánok óriási fenyegetéseknek vannak kitéve, a túlhalászás létező probléma, amelynek nemcsak ökológiai, de súlyos társadalmi és gazdasági következményei is vannak.

Szöveg: Zavodnyik Blanka

ONLINE IS OTTHON VAGYUNK!

uni-nke.hu

BÚCSÚZNAK VÉGZŐS HALLGATÓINK

VÍZTUDOMÁNYI KAR

2021. június 19. (szombat) 10:00 óra
NKE VTK, Bajai Campus

HADTUDOMÁNYI ÉS HONVÉDTISZTKÉPZŐ KAR

2021. július 5. (hétfő) 10:00 óra, augusztus 17. (kedd) 10:00 óra, Ludovika Aréna
Tisztavatás: 2021. augusztus 20. (péntek) 09:00 óra, Kossuth tér

RENDESZETTUDOMÁNYI KAR

2021. július 2. (péntek) 09:00 óra, 2021. július 7. (szerda) 10:00 óra, Ludovika Aréna
Tisztavatás: 2021. július 3. (szombat) 09:00 óra, budai Vár, Kapisztrán tér

NEMZETBIZTONSÁGI INTÉZET

2021. július 6. (kedd) 10:00 óra
Ludovika Főépület, Szent László-kápolna

ÁLLAMTUDOMÁNYI ÉS NEMZETKÖZI TANULMÁNYOK KAR

2021. július 9. (péntek) 10:00 óra, Ludovika Aréna

KÖZIGAZGATÁSI TOVÁBBKÉPZÉSI INTÉZET

2021. július 9. (péntek) 14:00 óra, Ludovika Aréna